

Het Koloniaal Weekblad

ORGAAN DER VEREENIGING „OOST EN WEST”

ADRES VOOR REDACTIE EN ABONNEMENTEN:
Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag
Telefoon 14519, Postgiro 14574

Opgericht 21 Maart 1900
door Kolonel
G. E. V. L. VAN ZUYLEN

ADRES VOOR ADVERTENTIËN:
N.V. Drukkerij Ten Hagen, Nobelstraat 20, Den Haag
Telefoon 11987 en 11988, Postgiro 17280

Wvd. Vertegenwoordiger in N.-L. Mr. M. J. A. Oostwoud-
Wijdenes, Pres. Landr., Tandjong Balei (Sumatra's Oostk.).

„Het Koloniaal belang is
een algemeen
Nederlandsch belang”

BIJ CORRESPONDENTIE DEN NAAM VAN HET BLAD
TE VERMELDEN

DIT BLAD LIGT TER RAADPLEGING EN LEZING OP DE LEESTAFELS DER OOST- EN WEST-INDISCHE MAILBOOTEN EN DER
VOORNAAMSTE SOCIETEITEN, HOTELS, CAFE'S EN LEESINRICHTINGEN, ZOOWEL HIER TE LANDE ALS IN OOST- EN WEST-INDIE

HOUD: Bede om Hulp. — De Indische Tentoon-
stelling te Arnhem, Juni—Juli 1928. — Boottocht
Ind. Militairen. — De E. T. H. I. N. I. te Bandoeng
Eerste Tentoonstelling Hygiëne in Ned.-Indië, door
F. Tillema. — Hoe wordt uit den maisstengel
suiker? door E. L. K. Schmülling. — Gambar Gambar,
door Joh. F. Snelleman. — Van Week tot Week.
— Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt. — Pers-
overzicht uit de Ind. Bladen: I. Uit de Eur. Pers.
— Uit de Inheemsche- en Chineesche Pers. — Oost-
West-Ind. Literatuur-Overzicht. — Suriname. —
Paracao. — Uit den Verren Vreemde. — Berichten
van Afdeelingen: Apeldoorn. — Mededeelingen: I.
— van het Dag. Bestuur, II. Van het Inform.-Bureau.
— Mutatiestaat van 22 tot 29 Juni.

Bede om Hulp.

ontvangen (zie K. W. van 23 Juni):
de Witte Kruis Stichting te Salatiga f 90.—
van mev. J. H. M., Wassenaar „ 5.—
Totaal t/m 26 Juni f 95.—
voren voor vrouw Catoir ..... f 50.50

Indische Tentoonstelling te Arnhem Juni—Juli 1928.

de Tentoonstellingsterrein zal, als het ware,
deelen vertoonen, en wel:
een Oostersch gedeelte, waar de eigenlijke
tentoonstelling een plaats vindt, en dat ongeveer
de helfte van het terrein omvat, en
een Westersch gedeelte, bestemd voor stands,
café's, restaurant, enz.
Het eerstgenoemd gedeelte, dat men direct langs
de Hoofdingang bereikt, vindt men de verschil-
lende voor expositie bestemde gebouwen.
Het middelpunt van het geheel verrijst het Kas-
teel, waarop men van alle zijden, zoowel vanuit
het Oostersch als het Westersch gedeelte een
overweldigend uitzicht heeft, van elk ander
zijde verrassend door zijn schoonheid.
Het Kasteel, gelegen in een grooten vijver, zal be-
reikt zijn voor de Verzamelingen van het Kolo-
niaal Instituut, terwijl verder alleen nog de Direc-
teur der Tentoonstelling er haar Bureau zal hebben.
Voor de overige inzendingen wordt een gebouw
„Ned.-Indië” geplaatst, benevens een Paviljoen voor
Ned.-Indië.
De gebouwen zullen een zeer groote expositie-
ruimte bieden. Zij zijn, evenals alle verdere wer-
ken dien aard, ontwerpen door den Architect
de Koo, die door gunstige kleurenkeus er
zorgde, dat de gebouwen zich geheel aanpas-
sen aan de mooie natuur van het landgoed.

(Wordt vervolgd.)

Leden van Oost en West!

Wij herhalen wij ons verzoek om Uw aller
medewerking. Helpt ons door inzendingen of door
ons op te treden als Correspondent!
Het Bureau van de Tentoonstelling is gevestigd:
Nieuwe Plein 52, Arnhem.
Het geven van inlichtingen zijn wij ten allen
tijde bereid.

Brunswick Panatropes-Radiolas-Records

Directeur: J. PHILIP KRUSEMAN, Noordeinde 91, Den Haag, Tel. 14400

De toonaangevende Amerik. Phonograaf, de eenige machine, die ALLE (ook Edison en Pathé) platen met denzelfden weergever
speelt. Op Brunswick-Platen de beste Amerik. Bands en wereldartisten (o.a. Willem Mengelberg)

Komt U eens luisteren in onze gehoorzaal? Onze sedert 15 jaren in Indië bekende Firma waarborgt coulante behandeling.

Boottocht Indische Militairen.

Het Hoofdbestuur heeft het voornemen om het
detachement Ind. militairen, dat hier gekomen is
om een laatsten groot te brengen aan hun grooten
aanvoerder Van Heutsz, wiens stoffelijk overschot
thans in vaderlandschen grond rust, bij het verblijf
hier ter stede op 8 Juli e.k. een boottocht aan te
bieden naar het Kagermeer.

De boot vertrekt dien dag om ± 1 uur van de
aanlegplaats in Leiden.

Leden der Vereeniging, die dezen tocht zouden
wenschen mede te maken — beperkte deelname,
kosten f 2.— per persoon — gelieven zich voor
nadere bijzonderheden persoonlijk aan te melden
bij het Secretariaat (Heulstraat 17, Den Haag).
Wijziging in het programma voorbehouden.

De E. T. H. I. N. I. te Bandoeng.

(Eerste Tentoonstelling Hygiëne in Nederlandsch-Indië).

Zaterdag 25 Juni is deze tentoonstelling te Ban-
doeng geopend. Volgens een zeer kort telegram
was er bij die opening groote belangstelling. Had
ik gehoopt en verwacht, dat de pers die zich hier
in Holland voor Indische vraagstukken interesseert,
aan de tentoonstelling aandacht zou wijden door
het opnemen van beschouwingen, in die verwach-
ting ben ik teleurgesteld. Door dit gebrek aan be-
langstelling, dat natuurlijk voortvloeit uit onwe-
tendheid, wordt de urgentie van de tentoonstelling
wel zeer duidelijk aangeduid! Het doel der „Ethini”
is n.l. belangstelling te wekken voor een vraagstuk,
dat voor den bewoner van den Indischen archipel
zeer belangrijk is: zijn geestelijk en lichamelijk wel-
zijn. De „Ethini” wil aantonen, dat economische
welvaart zonder lichamelijk en geestelijk welzijn
onmogelijk is en dat ook het omgekeerde het geval
is. Dus: *zonder welvaart geen hygiëne*, maar even-
eens: *zonder hygiëne geen welvaart*. Beide vraag-
stukken grijpen in elkaar. Nu wordt het brengen
van gezondheid aan den Indonesiër vooral door
twee meeningen tegengehouden. De eerste is: „Java
is toch al zoo dicht bevolkt, waar zullen wij in vre-
desnaam met al die menschen naar toe, als er nog
meer komen.” De tweede is: „de inheemsche is
niet gediend van sanitaire maatregelen, men kan
op zijn medewerking niet rekenen, dus zijn de maat-
regelen illusoir.”

Wat het eerste betreft merk ik op, dat de toene-
ming der bevolking al sedert vele jaren decrescendo
gaat, naar men vermoedt. Ik accentueer het woord-
je „vermoedt”, omdat hieruit zoo duidelijk spreekt
het gemis van hetgeen 'n allereerste eisch is bij san-
nairien arbeid: statistisch materiaal! Dit ontbreekt
nog voor een groot deel. Wel registreert men zoo
goed men kan en met vrij voldoende nauwkeurig-
heid sterftcijfers, maar geboortecijfers kent men
niet. Men weet dus niet hoeveel menschen er op

P. v. d. BRUL

VEENESTRAAT 15

Den Haag

Groote sorteering HEEREN-
JONGENS- en KINDERKLEEDING

Spec. Afdeeling v. KLEEDING NAAR MAAT

SCHERP CONCURREERENDE PRIJZEN 5424

PASSAGE FOTOHANDEL R. A. LAPPÖHN

DEN HAAG - PASSAGE 41-43

TELEFOON 16462 5149

TE SCHEVENINGEN - PALACESTRAAT 8

Groote Sorteering
TROPENCAMERA'S
tegen billijke prijzen
en gratis blijvend
— onderricht —

ONTWIKKELEN en AFDRUKKEN IN
24 UUR IN PRIMA UITVOERING

5459

JOH. C. PETERS

ARTS VOOR KLEINE HUISDIEREN

BURG. MEINESZLAAN 93B

TELEFOON 31553

ROTTERDAM

A.S.O. AMERIKAANSCH Snel-OPPERSERIJ

Azaleastr. 126, Den Haag, Tel. 37206

OPPERSEN EN ONTVLEKKEN VAN DAMES-
OF HEEREN COSTUUMS ..... f 1.25
DEMI, WINTERJAS OF DAMESMANTEL .... f 1.25
VEST ..... f 0.40
PANTALON ..... f 0.50

REPARATIEN ZEER BILLIJK

Alle goederen gratis afgehaald en thuisbezorgd

5458

STOOMEN

DE DIRECTIE A.S.O.

VERVEN

FOCKE & MELTZER
5 Zoogstraat
 DEN HAAG

**PORSELEIN, KRISTAL,
 AARDEWERK, HUISHOUD
 EN KUNST**

Verzending naar Indië, onder garantie van
 gave overkomst — Verpakking gratis

J. F. SNOECK, Zeestraat 51-53
 DEN HAAG TELEFOON 13000

Electrische- Gas- Kolen-
Haarden - Kachels - Fornuizen
 Vertegenwoordiger van de
N.V. Spaarkachel- en Haardenfabriek
 voorheen **E. SMIT Jzn.**
 HEERENVEEN

**BREEKT MET DE OUDE SLEUR
 VERWARMT MET**

VRAAGT VASTRECHT-TARIEF

INLICHTINGEN GEM. GASBEDRIJF
 KAZERNESTRAAT 44 DEN HAAG

UW INTERIEUR

RECHTSKUNDIGE BUREAUX VAN DER GEER
 ADVIES- EN ADMINISTRATIE-BUREAU
 WITTE DE WITHSTRAAT 79 - DEN HAAG - TEL. 34325

INFORMATIES - BELASTINGZAKEN
 REQUESTEN - HUURCONTRACTEN
 RECHERCHEZAKEN - ECHTSCHIEDINGEN
 VERDEDIGING IN ALLE STRAFZAKEN
 Behandeling van alle RECHTZAKEN door geheel Nederland
 Relaties door geheel Europa en Ned. Indië
 Onze Bureaux tellen onder hare cliënten
 de grootste zaken van Den Haag

ADVIES f 1.— Contrôle toegestaan ADVIES f 1.—

VERSCHENEN:
 NOTO SOEROTO
NIEUWE FLUISTERINGEN
 (IN RHYTHMISCH PROZA)
 MET PORTRET VAN DEN DICHTER
 BANDVERSIERING VAN IR. G. FRIEDHOFF, ARCH.
 Gedrukt op Oud-Hollandsch papier en genummerd van
 1-500.
 Alleen gebonden verkrijgbaar.
 Prijs 1 3.50.

Reeds bij het verschijnen als bijdragen in *Oedaya* schreef *Het Vaderland*: — „die zich in vorm en wezen volkomen harmonisch aansluiten bij de vroeger door Noto Soeroto gepubliceerde Fluisteringen van den Avondwind, en deze dikwijls nog overtreffen in innigheid van toon, rijpheid van klank en diepte van zuiver gevoel.” —

Uitgave v. d. N. V. „ADI-POESTAKA”, Den Haag

NAAR KANTOOR
 Wij leiden U op en zorgen voor plaatsing in goede betrekkingen
 Prospectus gratis. **STENO-DACTYLO INSTITUUT**
SCHOEVERS Stadhouderspl. 3 Noordeinde 13
 DEN HAAG DELFT

Java jaarlijks geboren worden, zoodat men niet weet of die veronderstelde vermindering te wijten is aan vermeerderende sterfte¹⁾, dan wel aan verminderende geboorte. Ik merk hier op, zonder over dat vraagstuk in bijzonderheden te treden, dat men tropische geboortecijfers vaak vergelijkt met West-Europeesche. Waar in de tropen iedereen huwt en op jeugdigen leeftijd, is het normale geboortecijfer daar veel en veel hooger dan hier. Een cijfer van 45 à 50 geboorten per 1000 menschen zou voor Java „normaal” zijn. Dit cijfer wordt, meen ik, op lange na niet bereikt, zoodat er, gezien het feit, dat men geen kinderbeperking kent, wantoestanden moeten heerschen, waarvan de kennis van het grootste belang zou zijn! Of de lage geboorte te wijten is aan de veel voorkomende volksziekten: malaria, mijnwormziekte, enz. enz. hierover tast men in een volkomen duister! Ik merk verder nog op, dat meestal als criterium van goed bestuur wordt aangenomen het aantal bewoners, niet de hoedanigheid. Het afnemen in aantal zou vermoedelijk niets verontrustends hebben, als men de oorzaken kende, de bevolking kerngezond was. De sterftcijfers zijn hiervoor geen goed criterium, reeds hierom niet, omdat men het geboortecijfer niet kent. Is het geboortecijfer hoog, dan is het sterftcijfer, dat in hooge mate beïnvloed wordt door het in tropische landen hooge kindersterftcijfer, ook hoog. Het is dus heel goed mogelijk, dat de bewoners van een tropisch land met een sterftcijfer van b.v. 33‰, in betere sanitaire omstandigheden verkeerden dan in een land, waar het b.v. 25‰ is. De sterftcijfers van Java zeggen dus weinig positiefs! En het dichte bevolkingscijfer van Java bewijst niet, dat de bevolking in sanitair opzicht onder gunstige omstandigheden verkeert!²⁾

Nu het tweede punt: de menschen willen niet. De bevolking van Java verkeert nog in het tijdperk van ontwikkeling, waarin maatregelen worden opgelegd door de overheid en uitgevoerd zonder bewuste medewerking der bevolking. Dit is in Europa het geval geweest, het is in Indië nog zoo! Aanleg van waterleidingen; toezicht op kinder- en vrouwenarbeid, op levensmiddelen; stadsuitbreiding, epidemiebestrijding enz. zijn ook doorgevoerd, zonder dat de massa er hier iets van begreep! Ik weet zeer goed, dat „men” mij tegen zal voeren: „ja maar, de Javanen wil van Hollandsche obat niets weten.” Ik heb genoeg met „obat” te maken gehad in mijn leven om dit te weten, even goed als wie ook! Maar: wanneer men met medicijnen begint, heeft de infectie plaats gehad en is men in het stadium van „genezen” gekomen. En dat is geen hygiëne! Hygiëne is voorkomen door infectiebronnen weg te nemen, wat grosso modo gesproken mogelijk is, zonder dat de massa er iets van merkt of er last van heeft! *De overheid doet, de massa volgt!* Het bewust handelen komt later pas! Veel later! Hier in Holland is men het eerste stadium zelfs nog niet voorbij! Hoeveel te meer dan niet in Indië! De mening: „de menschen willen toch niet,” wordt zelfs van de ministerstafel verkondigd. Ze sticht onmiddellijk veel kwaad, omdat ze tot onthouding leidt waar handelen geboden is!

Nu nog iets over de groote steden. De toestanden op sanitair gebied zijn daar op tal van plaatsen slecht! De sterftcijfers getuigen van groote ellende. De sanitaire toestanden in de centra, die een sterk verkeer met het binnenland onderhouden, zijn van groote betekenis voor heel het land! Assainering der groote steden is een algemeen belang, geen plaatselijk, zooals men in de regeeringsbureaux meent. Meer zal ik er niet van zeggen. Ik spreek alleen de hoop uit, dat de „Ethini” vóór alles de overheidspersonen³⁾ zal leeren sanitair te gaan denken. „L’hygiëne est dans tout, partout et surtout.”

H. F. TILLEMA.

Op den dag der opening van de „Ethini” zijn de navolgende telegrammen naar Bandoeng verzonden als welsprekende bewijzen van sympathie met het doel dier tentoonstelling:

Red. K. W.

- 1) Vermeerderende sterfte zou verband kunnen houden met het sterk vermeerderd verkeer.
- 2) De Buitengewesten beschouw ik hier niet. Dit belangrijke vraagstuk (poenale sanctie en vrije arbeidsvolking!) is een probleem op zich zelf.
- 3) Het woordje „overheden” neem ik nu heel ruim! Leiders op het gebied van cultures, handel, verkeer, enz. reken ik er ook toe.

„Comité nieuw Indië betuigt warme sympathie acht tentoonstelling mijlpaal beschavingsschiedenis Indië — regeering en vertegenwoordigers in heilichamen worden overtuigd dat hygiëne van mair belang en elken twijfel aan nuttig effecten giënische maatregelen misplaatst is — comité uitbreiding dienst volksgezondheid over heel en woningverbetering kampongs hoofdplicht overheidsplicht — beste wenschen slaging

Secre...

„Vereeniging Staatsburgeressen jaarvergadering verenigd betuigt warme sympathie doel tentoonstelling”. (Dit telegram werd opgesteld tijdens vergadering van genoemde vereeniging, te Bandoeng op 25 Juni, waarbij o.m. de heer Tillema een dracht hield over volksgezondheid in Indië)

„Wil beste wenschen aanvaarden welslating tentoonstelling. In vertrouwen, dat ze bij elk, die geeft maatregelen beoogend verhooging van zijn en volkswelvaart de overtuiging zal gang vinden, dat beide met volksgezondheid brekelijke drieëenheid vormen. Ik grijp te oud gemeenteraadslid van Semarang gelezen aan te wijzen op grootsch verschieft, dat aan haven biedt, omdat die stad gelegen is om nabijheid kostelijk goedkoop bergterreinen geen historisch gevormde misstanden bestaande uiterst kostbare verbeteringen bewoonbaar kampongs onnoodig. Men heeft daar vrije hand en beheerscht toestanden van wat in geen enkele kustplaats het geval is. Semarang tot zeehaven te maken kan ontwikkelen tot ideaal handelscentrum, tot deel van heel Indië, tot voorbeeld van alle om Pacific. Wil mijn hulde aanvaarden.

Hoe wordt uit den maisstengel
 door
 E. L. K. SCHMÜLLING.

Onder dezen weinig ernstig klinkenden titel een kort bericht mijne aandacht, dat in het blad de „Deutsche landwirtschaftliche Presse” 21 Mei, No. 21, voorkwam; het luidt vertaald: „De berichtgever der Hongaarsche „Landeswerkkammer” deelt ons mede: de geheele wereld reeds houdt zich bezig met de uitvinding der Hongaarschen scheikundige, den Ing. Dormer, Directeur van het chemisch laboratorium der Hongaarsche Staatsspoorwegen, uitwaardoor uit den stengel van de mais een kunstzijde, ja zelfs films vervaardigd kunnen den. Voor de praktische toepassing en exploitatie (Ausbeutung) daarvan is reeds eene Mij. neming van Amerikaansche financieele „lui” tot een bedrag van meerdere miljoenen opgericht. Deze uitvinding heeft voor den landbouw enorme (ungeheure) betekenis, omdat door gelijkheid van te geldemaking (verwertung) stengel, die vroeger slechts als brandstof en van grooten voedselnood, voor de voeding had, de voortbrenging van mais eene zeer zal zijn. Die stengel vormt nu niet slechts een waardevollen grondstof, maar daarvan wordt dat volgens die uitvinding de cellulose er zijn getrokken, een deel van het restereende deelte een veevoeder van hooge waarde Men kan verwachten, dat de verbouwing waarvan zich in Hongarije sinds 1921 de uitgestrektheid met 450.000 „kadastral joch” groot heeft, eene verdere vergrooting zal waardoor wel eene prijsdaling van de plaats hebben, maar de Hongaarsche vorkerij en -mesterij rendabeler zal kunnen

Aldus dit bericht, dat belangrijk genoeg geacht, niet alleen, om het ook ten onzent te maken, maar ook om het in gedachten te met het doel, om te controleeren, wat er is en vooral en zoo ja, wat er uit worden zal. De bron is als eene alleszins ernstige merken: het weekblad wordt uitgegeven door alom bekenden uitgever voor land-, bosch- veeteelt e.d., Paul Parey in Berlijn. Daar ik tot dusverre nog niet van deze ding had vernomen, meende ik er goed aan te

DANSINSTITUUT „HENRI”

EX-DANSEUR HOTEL DES INDES

ARCHIMEDESSTRAAT 64 DEN HAAG TEL. 37007

EERSTE KLAS INRICHTING VOOR

Modern Dansonderwijs en Maintienlessen volgens Fransche methode

Specialist in CHARLESTON, BLACK BOTTOM, TANGO, enz., enz.

PRIVE EN CLUBLESSEN

5128

bekend te maken, en mocht dit reeds elders in Nederland zijn geschied, dan moet hare vermelding in het Kol. Weekblad, om de groote beteekenis dezer zaak, toch niet overbodig heeten. Mais is rijst het voornaamste landbouwgewas van Java en Madoera en wordt ook in de buitengewesten aangeplant. Evenals de cocosbolster is ook de maïsstengel als vrijwel waardelooze en nuttelooze afvalstof in overgrote hoeveelheden jaar in jaar uit beschikbaar en het behoeft geen betoog, wat vooruitzichten en veel inhoudende mogelijkheden en vooruitzichten zich voor de maïsplantende bevolking kunnen openen, indien deze uitvinding ook in Java in praktische toepassing zoude kunnen worden gebracht en zulks eenigszins op het voetstapje en in navolging van de rijststroom, die in de laatste papierfabriek te Padalarang sinds 5 jaar zoo goed tot papier blijkt te kunnen worden verwerkt; bevreemdend is alleen, dat het bij ons één fabriek gebleven is en zij voor Java de navolging heeft gevonden; wellicht is de reden daarvan, dat het vervaardigde papier wel in Java kan mededingen met het ingevoerde, maar dat niet of nog niet kan doen bij den uitvoer. Het vergete men niet, dat het rijststroom niet is volstrekt en daardoor waardeloos afvalproduct, maar dat dit ook als ligstroom en veevoeder wordt gebruikt en ook nog op het veld goede diensten kan verrichten voor verbetering van den bodem na onvruchtbaarheid of verbranding; hij is dus veel waardevoller dan de cocosbolster of de maïsstengel en door is de opkoop prijs van het rijststroom allicht lager dan van deze twee.

Maar mocht blijken, dat inderdaad cellulose vanuit o.a. en vooral papier wordt vervaardigd) kunstzijde voor een lageren eindprijs uit den maïsstengel kon worden verkregen, dan zou de betekenis daarvan zeer verstrekkend, ja men kan zeggen onoverzienbaar zijn; dat is dus ongeveer dezelfde, wat ook voor den cocosvezel geldt. Zal n.l. de cocosvezel te zijner tijd in eenige dozijnen factoren machinaal worden versponnen, c.q. voordeel geweven, dan beteekent zulks niet minder, dat er naast de katoen, wol en jute een vierde vezel zijn intrede in de textielwereld zoude worden gedaan. Iets soortgelijks men ik ook te verwachten van den maïsstengel, want ook hij heeft men met wel fantastisch te noemen hoeveelheden aan grondstoffen te doen en dat wordt ten volle duidelijk, als men denkt aan de productie van maïs; daaraan nemen de Verenigde Staten deel met ongeveer 70%. Als concreet voorbeeld wekken bevestiging hiervan herinner ik mij heel goed de afdeeling „maïs” in het reusachtige Cultural Building der Wereldtentoonstelling van St. Louis in 1904; deze indruk werd voldoende bevestigd en zeer versterkt op de reis van St. Louis naar Chicago, dat er ± 800 K.M. noordelijk van ligt; deze lijn zijn enkele halten en stopplaatsen genomen met uitgestrekte pakhuizen voor de opschuivering der maïskolven, met bijbehorende verwerkingsmachines. Over tientallen kilometers reist men als het ware door een zee van maïs; tot aan het gezichtseinder toe is er niets anders te zien dan maïsplant van verschillende leeftijden en groeistadijnen. Het kan dus niet verwonderen, dat Amerikaanse kapitaalkrachtige personen aan deze landbouw aandacht zouden hebben geschonken. Het is voor de reeds bestaande veel omvattende maïs-, papier- en kunstzijde-industrie zoude van beteekenen, moet afgewacht worden.

Gambar gambar.

prentenboek over het meest westelijk deel van de O.-I. Archipel, met inbegrip van de Andamans en de Nicobaren, twee Britsche groeiplaatsen ten westen liggen van Achter-Indië op zijn eiland, met inbegrip tevens van de Indische buurt Madagascar. Afgebeeld is in dit boek de cultuur van drie groote eilanden: Sumatra, Java, Borneo. Prof. dr. Augustin Krämer heeft verzonnen uit voornamelijk Hollandsche literatuur ten zake zijner landgenooten vele honderden afbeeldingen te lichten en deze op 45 platen te doen herleven, opdat men zou weten hoe de mensch leeft op deze eilanden. Men kent dr. Krämer toch? In Melanesië en Polynesië is niemand zoo goed thuis als de Südde-Expedition van 1908—1910 heeft hij

meegemaakt, en nog altijd verschijnen dikke deelen met de uitkomsten van dezen tocht. Van eilanden die niemand, bij wijze van spreken, ooit heeft hooren noemen, Nauru, Yap, Palau, e.a. weet hij alles te vertellen; en mevrouw Krämer-Bannow heeft geschreven over haar verblijf „Bei kunstsinigen Kannibalen der Südsee,” een boek dat uitverkocht is.

Den prentenbundel waarover we nu spreken heeft de schrijver genoemd „West-Indonesien, Sumatra, Java, Borneo.” Hij is verschenen bij de Franckische Verlagshandlung te Stuttgart, onlangs, als onderdeel van een Atlas der Völkerkunde, Abteilung Austronesien (Malaiischer Archipel und Südseeinseln). In een voorrede zegt hij enkele van de Hollandsche musea te kennen, dankt voor de hulp hier en elders genoten, en aan het slot geeft hij een lijst van literatuur „über grössere Teile des malaiischen Archipels oder von ganz Indonesien,” een lijst met vele fouten. Maar titels juist overschrijven is nu eenmaal 'n onmogelijk werk.

Wat we in het boek hebben te zoeken vermeldt een inleiding die „Der Malaiische Archipel und die Südsee” heet. Beginnen we met den naam. Insulinde; zoo noemde den Archipel „der verdienstvolle holländische Beamte und Schriftsteller Max Havelaar (Multatuli)”. Wetenschappelijk juist is 't heele gebied Austronesië te noemen, d.i. de oostelijke eilanden (gr. nāsos, eiland). Aldus beweert dr. Krämer. Maar nóg juist is het te spreken van de Zuidelijke Eilanden, regiones australes, zuidelijke landen. Dit Austronesië valt in vier groote afdeelingen, Indonesië, Mikronesië, Melanesië en Polynesië, die anthropologisch, volgens het cultuurbezit en de taal sterk uiteenloopen. Wat gewoonlijk de Maleische Archipel heet, wordt beter aangeduid door den naam Indonesië, de Indische eilanden, waarbij men zich Indië als het andere zuid-Aziatische Indië heeft te denken dat tot ver weg oostwaarts een merkbaaren invloed heeft gehad. De schrijver gaat dan onderzoeken hoe dat in zijn werk is gegaan. Hoe kwam b.v. datgene wat we Maleisch kunnen noemen tot de Melanesiërs, de zwarten? Het antwoord geeft veel te overdenken. „Der Archipel setzte der Wanderlust der Malaien kein Ziel. Die gleichen Beweggründe, die sie vom Festland nach den Inseln lockten, haben sie weiter nach Osten getrieben; Gesellschaftshunger, Wanderlust, Freiheitsdurst, Entrinnen aus Sklaverei und mütterrechtlicher Knechtschaft; magische Triebfedern, Sonnenkult, Machtgier der Grosshäuptlinge, Kriege, Hungersnöte, Dürren u.s.w. können solche Gründen gewesen sein.” En daarop volgen eenige opmerkingen over het varen, nautische toelichtingen, die men alleen kan verwachten van iemand die deze zeeën kent. Zeker, de kracht der verbeelding werkt hier mede, omdat stellige gegevens ontbreken; maar is 't niet een benijdbare gave deze antieke migratie-perioden te kunnen reconstrueeren?

Het is niet zoo eenvoudig wat dan volgt, en wanneer mijn vriend Krämer beweert, dat de inleiding tot zijn boek zich hoofdzakelijk tot hen richt die geen vakmensen zijn, dat zij hun den weg moet wijzen in de Indische en Oceanische cultuur, dus hen moet doen begrijpen waarom deze en niet gene voorwerpen zijn afgebeeld, dan overschat hij zijn publiek. Ik zou in een Hollandsch boek niet zoo parmantig durven optreden, en de Hollanders als geheel genomen staan tegenover de cultuur in den Archipel toch nog eenigszins anders dan het buitenland doet. Men zou eens de proef kunnen nemen en deze vijf bladzijden in 't Hollandsch doen vertalen, opdat de ontvankelijkheid onzer landgenooten voor dit proza blijke.

Met een grooten sprong belanden we op een ander deel van de Inleiding; terloops doet de schrijver ons opmerken, dat de Oceanische en de Amerikaanse culturen afzonderlijk staan „jede für sich selbständig”; waaraan wel eens is getwijfeld. Hij komt optellend tot de volgende culturen; de australisch-papoeasche; de oud-maleische; de melanesische; de indonesische; de indische. Het in beeld brengen dezer culturen is het doel van den Atlas voor volkenkunde bovengenoemd. „Alle diese Kulturen im Bilde übersichtlich vor sich zu haben” is dat niet aantrekkelijk? Dat hangt af van de prentjes.

Laat ik beginnen met te zeggen, dat ik den man bewonder die aandurft om deze menigte afbeeldingen op te zoeken en uit te zoeken en te rangschikken en op platen van dezelfde afmeting te schikken

463

M. A. J. LINNEWEEVER

LUXE EN ORTHOPAEDISCH MAATSCHOEISEL

LEVERANCIER VAN H. M. DE KONINGIN EN Z. K. H. DEN PRINS DER NEDERLANDEN

WESTEINDE 32A :: DEN HAAG
OPGERICHT 15 JAN. 1827 TELEFOON 15551

Een zaak met een 100-jarige reputatie.
Een zaak, die met haar tijd meegaat.
Een zaak, die beschikt over een uitgebreide collectie ledersoorten.
Onze naam waarborgt U vakkundige en courante bediening.

ONROESTBAAR STAAL

Tafel-, Dessert- en Fruitmessen worden niet meer aangetast door azijn, mosterd, fruit enz. Messenplank onnoedig. Alleen afwassen. Voordeelige prijzen. Het Ideaal voor de Tropen 5043

FONDERIE'S STAALWARENHANDEL
Gevest. Ao. 1839 - Achterom 17, Den Haag - Tel. 13602
Alle Staatwaren in de grootste sortering verkrijgbaar

ARBEIDSBEURS VOOR DEN OUD-IND. MILITAIR

Gevestigd te NIJMEGEN

Oude Varkensmarkt 41-53 Telefoon 1865

Geopend van 9—12 v.m. en van 2—4 uur n.m.
Zaterdag na 12 uur gesloten

Directeur A. VAN BOXTEL

Correspondentschappen in vele plaatsen.

Correspondentschap te

AMSTERDAM, J. van Loggem, Cilliersstraat 30h
DEN HAAG, G. J. L. Verhoeven, Valkenboschk. 34
ROTTERDAM, J. F. Ferwerda, Calandstraat 24b
Telefoon van 9—12 10733
ARNHEM, G. J. Hoetink, Ammastraat 58

H.H. Werkgevers!

Bovengenoemde Beurs stelt zich ten doel Oud-Indische Militairen aan den arbeid te helpen.

Zij is nagenoeg te allen tijde in staat om degelijke Oud-Indische Militairen beschikbaar te stellen voor verschillende betrekkingen, als bijvoorbeeld:

Boekhouder, Kantoorbediende, Concierge, Huishouder, Portier, Fabrieksopzichter en -waker, Jachttopziener, Magazijnmeester, Magazijnknecht, Wissellooper, Ploegbaas, Depôthouder, Huisknecht, Hulpmonteur, Stoker centrale verwarming, Knecht van de apotheek en ander Personeel voor Zieken- en Weeshuizen, waaronder ook gediplomeerde Verplegers, Controleurs en Wakers voor den Nachtveiligheidsdienst, Telegrafisten en Telefonisten, Koks, enz., waaronder geschoold Personeel.

De personen zijn allen vrij van militaire plichten
Gaarne houdt zij zich aanbevolen voor Uwe aanvragen om personeel, zoowel hier te lande als in Ned. Oost- en West-Indië.

P. DE KAT ANGELINO

MOEDRA'S OP BALI

MET 60 TEEKENINGEN VAN TYRA DE KLEEN

PRIJS gecart. 19.— geb. in geh. linnen 11.50

„Hoe voortreffelijk zijn de priesters zelven geteekend. Met goed overleg is, zoowel in de serie Boeddha-priesters als in die van de Sjiwa-priesters, iedere persoon tweemaal geteekend, van voren en van terzijde, daardoor wordt de houding van het lichaam en in 't bijzonder van de handen zeer duidelijk.”
S (N. Rott. Crt.)

Uitgave v. d. N. V. „ADI-POESTAKA”, Den Haag

N. MAC LEOD

**DE OOST-INDISCHE COMPAGNIE
ALS ZEEMOGENDHEID IN AZIË**

Eerste halve Eeuw, 1602-1650 - Twee Deelen met Atlas

Uitgave VAN BLANKWAARDT & SCHOONHOVEN
Rijswijk, 1927 5460

VERZEKERT UW RIJWIEL

bij de

's-Gravenhaagsche Rijwielverz.-Mij.

Conradkade 56 — Den Haag

Premie 3 pCt. der waarde
(Minimum f 3.—)

Aanbevolen voor Leden van „Oost en West” en Repatrieerenden - Tel. 34485

Verkoopt Roggebrood

gemerkt met der naam **TEN HOEVE**

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij.

Geregelde mail-, passagiers en vrachtgoederendienst.

tusschen de havens in den Nederlandsch-Indischen Archipel, in verbinding met Singapore, Penang en Australië

Uitvoerige dienstregelingen zijn verkrijgbaar bij de Directiën te Amsterdam en te Batavia. 5215

ZIEKTEN DER URINEWEGEN

en alle andere onderzoekingen

LABORATORIUM „HYGIA”

v. Swietenstraat 82 - Den Haag

Spreekuren 12-1 en 6-8.

5260 (vroeger te WELTEVREDEN)

Ter overweging

De Bond van Vruchtenhandelaren te Londen, heeft dezer dagen eenige merkwaardige cijfers openbaar gemaakt. Verleden jaar besloot hij tot een groote advertentie-reclame onder het motto „eat more fruit”. Het gevolg is geweest, dat voor twaalf miljoen Gulden méér werd omgezet dan het jaar te voren. Over de twee jaren, waarin de reclameveldtocht voor het eten van fruit werd ondernomen, hebben de advertentiekosten nog geen f 1.200.000 bedragen, terwijl het bedrag van den omzet in dezelfde periode is toegenomen met

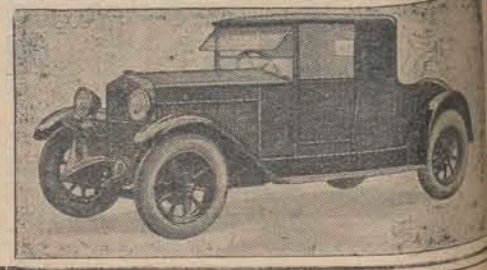
24.000.000 Gulden

AGENTSCHAP FIAT:

GARAGE KINSBERGEN

BONDS BOXENGARAGE A.N.W.B.

NIEUWSTRAAT 59 — APELDOORN 539

en te verschikken omdat 't niet precies past. Daarna moet toch iets ervan worden gezegd, een korte nota gemaakt, met vermelding van de herkomst der afbeelding, een artikeltje dat althans iets inhoudt over 't land of het eiland waaraan we bezig zijn, iets over de gebruiken der bevolking en over deze zelve, desnoods in telegram-stijl. Ziehier een voorbeeld voor de hand weggenomen: „Evenals bij de Javanen zijn ook in de Soenda-landen de vliegers geliefd aan welker touwen glassplinters zijn vastgeplakt, zoodat men kan wedden wiens touw het eerst knapt wanneer men de touwen over elkaar laat schuren. Hanengevechten, dobbelspelen en de ingevoerde wajang zijn sterk verbreid. Een voor Soenda eigenaardig instrument is de angkloeng. In Bantam gaat de toekang mantoen rond, de bard, die oude pantoens voordraagt, terwijl hij een citer, de ketjapi, lokkelt.” Zoo springen wij verder, van den hak op den tak, langs een serie vrij nuttelooze, immers voor een groot deel onbegrepen woorden, angkloeng, pantoen e.d. En de afbeeldingen maken den oningewijde niet veel wijzer, zijn zelfs verwarrend.

Er zijn 45 platen en wel één van de Andaman-eilanden, 2 van de Nikobaren, 3 van Atjeh, 2 van de Gajo- en Alaslanden, 5 van de Bataklanden, 2 van Nias; van Mentawai, Enggano, de Koeboe's, de Akit en Sakei elk één, van de Menangkabau-Maleiers 8, één van Zuid-Sumatra, 3 van Java, één van het Soenda-volk, 3 van Bali en Lombok, één van Madagascar, 9 van Borneo. Nu Krämer bij de literatuur over Java het 4de deel van Veth's „Java” noemt, en veel heeft doen overnemen uit den Ethnografischen Atlas der Sumatra-expeditie, waarbij verscheidene mijner eigen teekeningen, spijt 't me te meer, dat ik de prentjes niet kan roemen. Er zijn goede en zelfs mooie bij, maar de meerderheid is onvoldoende, vele zijn te zwart, vele grof, de volkstypten gelijken niet, de prinses uit Bandoeng is een doodgewone Hollandsche winkelfuffrouw geworden. Een kwaad ding is, dat iedereen die de Indische literatuur kent, dadelijk herkent, wat de tekenaar getracht heeft te herhalen, een Borneo-vrouw uit Bock, een Mentawai-man uit Pleyte, een Balische vrouw uit Krause, afbeeldingen uit „Nederl.-Indië Oud en Nieuw”.

Op plaat 41 no. 14 is het „waarzegbordje voor koppensnellers” afgebeeld, dat Te Wechel geeft op bl. 146 van „Amiroé”; zijn verklaring maakt de figuur duidelijk, maar ach, du lieber Augustin, wat baat den kijker uw verklaring „Wahrsagebrett für Kopfjagd”?

JOH. F. SNELLEMAN.

Van Week tot Week.

Dinsdag 21 tot Maandag 27 Juni.

De Indische militairen in Nederland. Voor het detachement marechaussee dat uit Indië kwam om generaal Van Heutz mede de laatste eer te bewijzen, wordt terecht alles gedaan om hun 't verblijf hier te lande zoo aangenaam mogelijk te maken. Na de hartelijke ontvangst dezer kranige militairen te Rotterdam, Breda en andere plaatsen, zullen ze van Vrijdag 8 tot Zondag 10 Juli in Den Haag verblijven. Nadere bijzonderheden in het volgend Nr. van het „K. W.”

Gevolgen der communistische woelingen. De Ind. begroting voor 1928 bevat onder het hoofd: „Uitbreiding der algemeene politie, met inbegrip van de opleidingsschool voor het personeel der politie” een post, welke een verhooging van rond f 3.000.000 bevat, bestemd voor de politie-uitbreiding, waartoe onlangs werd besloten.

Veroordeelingen van communisten. Solo, 21 Juni (Aneta)¹⁾. De Landraad alhier heeft wegens den moord op den rechercheur van politie, in November gepleegd, drie personen ter dood, 6 tot twintig jaar, tien tot vijftien jaar en vierendertig tot acht jaar gevangenisstraf veroordeeld.

Generaal-majoor J. G. Kerlen † Te 's-Gravenhage is, in den ouderdom van 77 jaar, overleden de gep. generaal-majoor der genie van het O.-I. leger J. G. Kerlen, ridder in de orde van den Nederlandschen Leeuw, drager van het eere-teeken voor belangrijke krijgsbedrijven en van de Atjeh-medaille en gesp.

Generaal-majoor Dr. J. W. van Rijn †. Te 's-Gravenhage overleed, in den ouderdom van 57 jaar, de gep. generaal-majoor van den geneeskundigen dienst der landmacht, dr. J. W. van Rijn, officier in de Oranje-Nassauorde. Overledene was als officier van gezondheid van 1896 tot 1902 gedetacheerd bij den geneeskundigen dienst in West-Indië.

Indische voordrachten. In de op 29 dezer te Amsterdam in het Koloniaal Instituut te houden jaervergadering van het Oostkust van Sumatra-Instituut worden lezingen gehouden door den heer J. van Bendegom over „De bachtinrichting te Kaban Djahe”, den heer J. A. Bange over „Inlandsche Land en Bouw in de Karolanden”, den heer J. Neumann over „Iets uit de Bataksche literatuur, het verhaal van Pawang Ternalem”, den heer M. J. Lusink over „De plaats Deli”.

Oud-resident L. Knappert. Te 's-Gravenhage op 65-jarigen leeftijd, overleden de heer L. Knappert, oud-resident van Benkoelen.

Universitaire examens. Leiden. Eindexamens den Indischen administratieven dienst de heer J. E. C. Ezerman. — Candidaats-ex. Ind. de heer J. H. A. van der Schoor.

Met pensioen. Majoor der infanterie van het Oostkust leger J. J. B. Giebing, met verlof hier te lande zal 1 Juli wegens volbrachten diensttijd, met pensioen den dienst verlaten.

Directeur Dep. B. O. W. Ir. J. Blackstone. Batavia, 23 Juni. (Aneta). Den directeur van het District der Burgerlijke Openbare Werken, Ir. J. Blackstone, is met ingang van 6 Septem. op zijn verzoek eervol ontslag verleend onder dankbetuiging voor de door hem den Landsdiensten bewezen diensten.

Resident van Pekalongan Th. A. Meister. Batavia, 25 Juni. (Aneta). Op zijn verzoek is eervol ontslag verleend met ingang van 5 Novem. aan den resident van Pekalongan, den heer Th. A. Meister.

Residentsbenoemingen. Batavia, 25 Juni. (Aneta). Benoemd is tot resident van Timor, de heer P. F. J. Karthaus, assistent-resident ter schikking in de afdeling Palembang, en tot resident van Benkoelen de heer W. J. Zieck, assistent-resident in de afdeling Bali.

Indon. Bestuursambtenaren naar Holland. Weenen. Regent van Bandoeng Raden Adipati Wiradatta Koesoema gaat voor Landsrekening met verlof naar Europa, evenals een districtshoofd van Sum. Westkust, de heer Madjelelo.

Bandoengsche Jaarbeurs en „Ehtini”. Bandoeng, 25 Juni. (Aneta). De achtste jaarbeurs alhier met de E(erste) H(ygiënische) T(entoonstelling) I(n) N(ederlandsch) I(ndië) is om de grootste belangstelling van autoriteiten, particulieren en vreemdelingen geopend.

F. A. Lieftrinck †. Te Nijmegen is, in den ouderdom van 74 jaar, plotseling overleden de heer F. A. Lieftrinck, oud-lid van den Raad van Indië, commandeur in de Orde van Oranje-Nassau.

M. G. E. L. van Scauroth †. Te 's-Gravenhage is, in den ouderdom van 70 jaar, overleden de heer M. G. E. L. van Scauroth, gep. majoor Inf. van het O.-I. leger.

Een Alg. Middelb. school te Bandoeng op nationalen grondslag. Naar de Loc. verneemt onder leiding van Dr. Sosrokartono, broeder van wijlen de zoo bekende Raden Adipati Kartini, met 1 Juli te Bandoeng een alg. Middelb. school op nationalen grondslag te worden geopend. Als leerkrachten zijn reeds opgesteld de h.h. Ir. Anwari, Ir. Soekarno en Soenarjo.

Met de in dit bericht genoemde „Dr.” Sosrokartono is ongetwijfeld bedoeld de hooggeleerde Javaan, die jaren geleden geruimen aan de Universiteit te Leiden studeerde, daar er geen graad verwierf, om daarna zich te Weenen aan de journalistiek te wijden. Hij is zijn daarop gevolgd vertrek naar Indië, is voor zoover we weten — Raden Mas Pandji Sosrokartono nimmer op den voorgrond getreden.

De eerste passagiersvlucht naar Oost-Indië. Den 15en dezer uit Amsterdam vertrokken, heeft

¹⁾ De tekst der Aneta-telegrammen is ontleend aan het Vaderl.

DE VRIJE SCHOOL

Gevestigd VAN SPEYKSTRAAT 46

'S-GRAVENHAGE

LAGER ONDERWIJS EN OPLEIDING TOT HOOGER ONDERWIJS

volgens nieuwe paedagogische inzichten.

5244

Spreekuur dagelijks van 11.30 tot 12.30 uur of na voorafgaand overleg

het K.L.M.-vliegtuig met aan boord de Amerik. luchttoerist Van Lear Black en diens bediende, de bestuurders Geijssendorffer en Scholte, zoodat de mechanici, tot nu toe een zeer voorspoedige reis gehad. Maandag 27 Juni arriveerden de luchtreizigers te Bangkok (Siam) en restten nog de étappes Sengora—Singapore—Batavia. Naar alle waarschijnlijkheid is dus het eindpunt reeds bereikt wanneer dit Nr. van het K. W. uitkomt.

Van een enigszins grootsche ontvangst als van der Hoop c.s. bij hun aankomst in Indië den deel viel, schijnt geen sprake te zijn. Het enige er op betrekking hebbend Aneta-telegram uit Batavia luidt sober: „De Indische Vereeniging voor Luchtvaart zal den heer Van Lear Black en zijn tochtgenooten na hun aankomst te Batavia als aandenken een plaquette aanbieden”.

Kunstnijverheid en Huisvlijt.

Het Indisch Openluchtfeest.

de lezers van „Het Koloniaal Weekblad” deze onder de oogen krijgen, behoort het „Indisch Openluchtfeest” alweer tot het verleden. Velen het met ons innig betreurd hebben, dat men weer helaas niet hebben meegewerkt om er een Oostersch karakter aan te geven, inderdaad het eerder tot een „waterfeest” gestemmen, inderdaad van mede tot waarheid te maken, „Het Vaderland” op den vooravond o.m. het:

„De voorbereiding is vlekkeloos.

Een tropisch zonnetje van 22—26 Juni en men zal onder het heerlijk geboomte van „Arendsdorp” van een stuk kleurig, fleurig en doch droomerig en echt Indisch leven kunnen genieten. Bij dag en ten avond, want 's avonds al men op verlichte gondels langs verlichte oevers van den grooten vijver van het landgoed kunnen varen, terwijl weemoedige krontjongmuziek de spelevaart zal begeleiden. 's Morgens zal de gamelan de gewijde muziek van het Oosten doen hooren en we zullen de ziel kunnen beluisteren van den Oosterschen landgenoot, dien wij niet genoeg kunnen leeren kennen, om tot een echt begripen te komen.

We hebben reeds verteld, dat dames en heren, die hun besten tijd in Indië hebben doorgebracht en daarvoor Indië en haar beking tot hun laatsten snik dankbaar zullen zijn, hun hart hebben verpand aan de Indië marktstraat.

Zij zijn daarin buitengewoon geslaagd en die Indië niet met eigen oogen kent, zal zich een denkbeeld kunnen vormen van het leven daar, want Oostersche medeburgers zullen zich in hun nationale kleedij bewegen tusschen de kramen en in de kramen de vruchten en kunstproducten van Insulinde te koop bieden, terwijl de gamelan zingt. De illusie zal veranderen, want tot zelfs de afsluiting van de marktstraat is geheel Indisch.”

die het ongestadige Hollandsche klimaat hebben, hebben, tusschen de buien door, toch zucht naar de vervulling dezer beloften te vinden en tevens de buitengewoon groote hoeveelheid van dit Hollandsche landgoed kunnen openen.

openingmorgen begon zoo goed, toen, onder anderen zonneshijn, om elf uur de Minister van Koloniën verscheen en, zooals de verslaggever ontvingen werd door het comité en een machtige Indische groep, waarin een regent van een vrouw, priesters, schatten uit de Padanglanden, 1) een vroolijk Krontjongroepje en een jong de aandacht trokken, terwijl de gamelan welkomstlied speelde.”

de welkomstrede van den heer Oude mans, eerst den minister begroette en daarna de medewerkers herdacht, sprak Z.Ex. Dr. Koning, op geestige wijze, de merel in het Indische muziek en het geluid van den steen als zinnebeelden gebruikend voor de welkomstrede van dit weldadigheidsfeest: voor de zorg, Indië en leniging van nood, daarbij de sprekend, dat het doel bereikt mocht worden.

werd aan paar schattige Hollandsche meisjes in het mooie adat-kostuum uit de Padanglanden. — Red.

Des avonds en ook den volgenden avond kon gelukkig de opvoering van „De kostbare Sproke”, het bekende Toradjasche drama van Marie van Zeggelen, plaats vinden, zonder regenstoornis. De toeschouwers, in winterplunje gehuld, applaudiseerden zichzelf en de spelers in dubbel zin warm, hetgeen vooral de vertolkers der hoofdrollen ten volle verdienden, al kwamen zij in deze omgeving en onder deze omstandigheden niet geheel tot hun recht.

Verblijvend was het om te zien, hoe grif in de Indische toko de uit verschillende streken van den Archipel voor dit doel ten geschenke gezonden kunstnijverheid- en huisvlijt-artikelen van de hand gingen. Zij waren dan ook, zooals wij konden opmerken: „goedkoper dan bij Boeatan.” Ook de warong was druk beklant. Hierbij verleenden, naar wij zagen, vele „Boeatan-dames” hare goede zorgen.

Waarlijk, al die onvermoeide toewijding verdiende beloofd te worden met de beste resultaten, ook in financieel opzicht.

Zouden zij, die zich door het ongunstige weer lieten weerhouden er heen te gaan, toch niet het bedrag, dat zij anders er voor zouden hebben besteed, voor het dubbele goede doel willen offeren?

Propaganda voor „De Vrije School”.

Als propaganda-middel werd door den College-raad van „De Vrije School”, welke eenige jaren geleden door de Anthropolofische Vereeniging is gesticht, gedurende enkele dagen een zeer belangwekkende tentoonstelling gehouden van den arbeid der leerlingen, gepaard met paedagogische voordrachten der leerkrachten. Dit alles gaf een goed beeld van het streven, dat beoogd wordt met deze instelling, welke den laatsten tijd zóózeer in belangheid, zoowel wat diepte van gedachte als degelijkheid van uitvoering betreft, is toegenomen, dat zij, volgens kenners, niet voor de model-school te Stuttgart, een tiental jaren geleden door Dr. Steiner opgericht, behoeft onder te doen.

Ook de publieke belangstelling voor dit werk neemt merkbaar toe; zoowel de lezingen als de tentoonstelling werden druk bezocht, niet zoozeer door nieuwsgierigen, maar, zooals uit de vragen en opmerkingen duidelijk bleek, vooral ook door belanghebbenden, ouders en opvoeders.

Het schoolgebouw in de van Speykstraat wordt veel te klein. Plannen bestaan dan ook tot het bouwen van een nieuw, zoodra de gelden daarvoor gevonden zijn. De maquette en teekeningen daarvan, door een paar jonge architecten keurig verzorgd, zijn mede tentoongesteld.

Het onderwijs in „De Vrije School” gegeven, berust op geheel andere grondslagen, dan de tot nu toe over het algemeen gangbare en dit uit zich natuurlijk allereerst in het werk der leerlingen, waarvan klassegewijze gerangschikt, een reeks van voorbeelden getoond werd. Zoo zag men uit de eerste klassen proeven van de wijze, waarop de kleintjes schrijven leeren: om te beginnen in drukletters, ieder volgens eigen karakter uitgedrukt, in kleur geteekend; de K b.v. als beginletters van Kerel of Koning, de V van vogel of visch, enz. Ook geboetseerd in was worden de zelfstandige naamwoorden van werkwoorden afgeleid, door de kinderen als voorwerpen weergegeven, b.v. een schaaft van schaven, een hamer van hameren, enz.

Men ziet aan het werk, dat de leerlingen het geleerde begrijpen met hoofd en hart, met verstand en gevoel, dus met volle liefde, de teekening hebben uitgevoerd en hoe zij zich ook langzamerhand bewust worden van de waarde en het karakter der verschillende kleuren; hoe b.v. fel rood o.a. kracht en hartstocht, geel licht en zachtheid, blauw vorm en prespektief uitdrukken kunnen, hetgeen in hunne weergaven door middel van vloeiende waterverven op nat papier steeds meer en beter te voorschijn komt. „Aus der Farbe heraus” noemde Dr. Steiner 't.

In de hoogere klassen wordt het onderwijs in de plant- en dier- en menschkunde, in geschiedenis en aardrijkskunde, op dergelijke wijze gegeven, zelfs bij de letterkundige en mathematische vakken wordt dezelfde lijn gevolgd: langs kunstzinnigen weg, van binnen-uit, de leerlingen zelve zichtbaar te doen voortbrengen; nimmer door de natuur of anderer werk na te bootsen. En 't is verrassend, tot welke schoone resultaten dit voert; duidelijk bewijzende, dat in ieder kind, in meer of mindere mate, een oorspronkelijke kunstenaarsaanleg sluimert, welke slechts wacht op de juiste wijze van opwekking, om tot uiting te komen, tot

Eeuwig en Altijd

blijven onze afwaschbare Lampekappen. Deze Kappen worden in alle kleuren en decors beschilderd. **Afwaschbaar, onverslijtbaar, onbreekbaar, verkleuren niet**, zeer geschikt voor Indië. — **Groote sorteering** in bronzen en houten Kronen, Kaplampen, Salon- en Schemerlampen, Stofzuigers en Electr. Kook- en Verwarmings-apparaten. Haarden, Permanent- en Turennehaarden. Jaarsma-, Ulft-, Vulcanahaarden.

TECHNISCH INSTALLATIE-BUREAU N. P. VAN EIJK, DEN HAAG

SWEELINCKSTRAAT 93a-93 hoek HOLLANDERSTRAAT TELEFOON 30079 DEN HAAG

DE N.V. BEGRAFENIS-ONDERNEMING „SIMPLICITAS”

VAN W. J. INNEMÉE & ZONEN TE 'S-GRAVENHAGE IS ONMIDDELIJK IN HET BINNEN-EN BUITENLAND TE ONTBIEDEN VOOR REGELING VAN EEN TRANSPORT, BEGRAFENIS OF CREMATIE

KANTOREN: DENNEWEG 71-73

GARAGES, KISTENMAKERIJ EN DRUKKERIJ: HOOIKADE 43-57

TELEFOON: 11314 EN 12890

5387

HERMAN MIDDENDORP

HET ZWARTE VENSTER

MET BANDVERSIERING VAN JOH. L. TER VEER.

Ingenaaid f 3.25, gebonden f 4.50.

„... Middendorp heeft den waren toon getroffen. Nergens hindert ons een valsch geluid. Hij is noch sentimenteel, noch stoort ons een te realistische uitweiding of noodeloze mooi-schrijverij.”

Frits Lapidoth in *De Nieuwe Courant*.

„... Hoe dan ook, dit boek van Herman Middendorp is moeilijk te vergelijken met de hedendaagsche literaire verschijningen. Het is geen psychologische roman, gelukkig niet, en het is, wat zuiverheid van geest betreft, bijna niet aan te nemen als een schepping van dezen tijd”.

Johan Koning in *De Indische Courant*.

Uitgave v. d. N.V. „ADI POESTAKA”, Den Haag

KONINKLIJK ZOÖLOGISCH BOTANISCH GENOOTSCHAP

WORDT LID

VRAAGT PROSPECTUS TEN KANTORE BENOORDENHOUTSCHEWEG 2 TELEFOON 11292 5041 DEN HAAG

Dr. RABINDRANATH TAGORE

Het Centrum der Indische Cultuur

PRIJS f 0.60

N.V. „ADI-POESTAKA” 'S-GRAVENHAGE

HOTEL - RUBRIEK

's-GRAVENHAGE

Hotel Pension „Insulinde“ Bankapl. 2, Den Haag, Tel. 54148. Centr. verw. Warm- & koud water op de logeerk.	Pension PETRONELLA, G. Relijnstr. 36-38. 16 k. Logies m. ontb. f 2.50 p. p. p. d. Ook afz. Etage. t. huur. 5351 H. A. LEBBING, Cuisinier
Hotel Rest. „DUINOORD“ Sweelinckplein Spec. bezocht d. Ind. Fam. 5020 OOSTERWIJK & V. D. LUUR	Hotel „Promenade“, Oude Schev. weg 21, Tel. 50454 Prachtige ligging. Matige prijzen. 5035
	Pension VAN SLOOTEN Theresiastr. 103. Keurig gemeubil. Appartem. te huur m. pens. Goede ref.

HILVERSUM

Pension „PATRIA“ Lindenheuvel 2
Telefoon 2198

ZOMER- EN WINTERVERBLIJF

Aanbevelend, N. J. VAN RANGELROOY

ROTTERDAM

VIERHOUTEN (G.)

DEN LINDENHOF te VIERHOUTEN
bij Nunspeet

Gezellig Vacantiehuis, gelegen te midden van Bosch
en Heide — Prijs f 2.50 per dag

Voor het bereiden van een
goede rijsttafel zijn de
**Recepten van een
Indisch Kokki**

onmisbaar
„De Ind. Rijsttafel“ door
FR. BLOM, Schrijver van
„Moderne Kookkunst“,
verkrijgbaar bij den Boek-
handel en bij de Uitgeefster
Nobelstraat 20, Den Haag.

PRIJS f 1.00

MAISON BLOM

2e Schuytstr. 77-79 - DEN HAAG - Tel. 33703

HET ADRES VOOR

DINERS AAN HUIS BEZORGD

WIJ VERVAARDIGEN

ALLE soorten drukwerk met één
uitzondering: het slechte.

Een proef zal U overtuigen

zoals zoovelen vóór U overtuigd
werden en onze klanten bleven.

N.V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
DEN HAAG :: NOBELSTRAAT 20 :: TEL. 11987

HOTEL DES INDES

WELTEVREDEN (BATAVIA) 5350

Oudste en modernste Hotel ter plaatse

ZEER BILLIJKE TARIEVEN

geluk van het individu zelf en van zijn omgeving.
Jongens en meisjes leeren dezelfde handwerken,
o.a. naaien, breien en haken, maar ook timmeren,
houtsnijden, boetseren, cartonneren, enz., o.a., tot
vermaak en leering der kleineren vervaardigen de
ouderen allerlei beweegbaar speelgoed, waarvan
ter tentoonstelling alleraardigste exemplaren, voor-
beelden van echte kunstvljijt aanwezig waren.

Wat zou 't zegenrijk zijn, als ook langs dergelijke,
voor het Oostersche kind geëigende wegen, op de
scholen kon worden gewerkt in Indië, waar reeds
van oudsher, — zij 't dan misschien onbewust —
eveneens van binnen-uit, gevoelens en indrukken
door de inboorlingen op de schoonste wijzen zijn
weergegeven, hetgeen thans door ons Westersche,
over-verstandelijke onderwijs dreigt te loor te gaan,
tot schade en schande niet alleen van henzeve,
maar ook van ons, dit hun onze koud-intellectuele,
hypermaterialistische beschaving brachten.

De „Vrienden van de Aziatische Kunst“ in actie.

Naar wij vernemen is de vereeniging van boven-
genoemden naam bezig een wefseltentoonstelling
te organiseeren, welke midden Juli zal worden ge-
opend; een keurcollectie uit alle deelen van den
Indischen Archipel afkomstig, dus stellig bijzonder
fraai.

Van de voor twee jaar door haar te Amsterdam
gehouden tentoonstelling van Chineesche kunst is
thans een prachtig plaatwerk verschenen, de derde
portefeuille door haar uitgegeven.

Persoverzicht uit de Indische Bladen.

I. UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Welvaartspolitiek.

Prof. Boeke, die destijds op een belangrijk prof-
schrift niet slechts den doctorsbul behaalde, maar
meteen promoveerde tot Indische specialiteit in den
besten zin des woords, heeft voor de studenten van
de Technische Hoogeschool gesproken over: „Het
zakelijk en het persoonlijk element in de Koloniale
Welvaartspolitiek“. De rede is opgenomen in het
voortreffelijk Indisch periodiek: „Koloniale Stu-
diën“ en haar inhoud zal het onderwerp zijn van
een bespreking in de Studieclub, welke de Batavia-
sche leden van de Ver. voor Studie van Koloniaal-
Maatschappelijke Vraagstukken hebben opgericht.
Het Bat. Nwsbl. (21 Mei) concludeert uit het ma-
nuscript, dat men met de tegenwoordige welvaarts-
politiek niets bereikt. De beginselen zijn, in tegen-
stelling tot het zeer concrete voortreffelijk-criti-
sche gedeelte, aldus geformuleerd, dat geen politi-
cus, die spijkers met koppen moet slaan, ze als
richtsnoer zou verkiezen. De nieuwe welvaarts-
politiek zal dit niet, en dat niet . . . wat zij wél moet
is: geduld oefenen en gelooven . . . Een der citaten
voert dadelijk naar het hart van de kwestie: „In
India — aldus zegt prof. Boeke Malcolm L. Dar-
ling na — every advantage of nature is sooner or
later neutralised by an increase of population“. En dan wijst prof. Boeke er op, dat in het
eerste kwart dezer eeuw f 158 miljoen aan irrigatie-
werken is uitgegeven — tusschen 1913 en 1924 niet
minder dan f 124 miljoen — om de vraag te stel-
len, wát deze enorme uitgaven ten slotte hebben
bijgedragen tot verhooging van het welvaartspeil.
De zuiver landbouwende bevolking eet nu gemid-
deld wat meer, maar van iets minder kwaliteit dan
vóór den oorlog en kan zich van het overschot van
zijn productie iets minder importgoederen koopen
dan vóór den oorlog. Het tekort in resultaat ver-
toont zich niet alleen bij de irrigatie. Is de bevol-
king met haar f 100 miljoen debetsaldo bij
credietinstellingen er beter aan toe dan 25 jaren
geleden, toen die nog moesten worden opgericht?
Wat heeft men op het stuk van de welvaartsbevor-
dering bereikt door de afschaffing van de heeren-
diensten? De aangeboden en beproefde middelen
tot welvaartsbevordering vertoonen weinig varia-
tie; industrialisatie bijv. schijnt wel in een depres-
sie te verkeren. Wat dan evenwel niet insluit, dat
er voor de gedachte, als zou industrialisatie nu
opeens het welvaartspeil omhoog kunnen stooten,
morgen weer een „tijdperk van hoogconjunctuur“
kan aanbreken. Nu zoekt men het weer in den
belastingdruk . . . naast die algemeene leuzen kom-
men dan nog de bijzondere, locale, als daar zijn:
invoering van dekstieren, wedrennen, pasars . . .
en wat niet al. In onze beschouwing van het wel-

LEPELS - VORKEN - MESSEN - SCHAREN

LUXE ARTIKELLEN SCHEERGEREI

J. A. SCHLETTE - DEN HAAG

WILLEM DE ZWIJGERLAAN 50

bij de FRED. HENDRIKLAAN - Tel. 50888

SLIJPERIJ - REPARATIE-INRICHTING

vaartsvraagstuk speelt het persoonlijk element
een te geringe rol. Het resultaat der welvaarts-
politiek valt aldus te registreeren: dat men in 1880
monden van 9.5 miljoen Javanen juist wist
te houden, in 1900 van 28.4 en in 1925 van
miljoen.

Het belangrijke artikel van prof. Boeke
de kern van de koloniale politiek — zoo besluit
B. N. — en het richt zich gedocumenteerd
van die desiderata, welke in de sleur van
landsch en Indisch partijwezen is aanvaard als
algemeen goed. Vóór welvaartspolitiek, zooals
nu wordt gevoerd, is immers ieder! — en het
er dan in den regel maar om, wie het hoogst
bieden. Dat prof. Boeke's artikel een spoed-
moge zijn om wezen en begrip der welvaarts-
en haar Indische doelstelling nader te bepalen
men hopen.

Wij vestigen de aandacht op het Bat.
(23 Mei, 1ste en 2de bl. „De I. S. D. P.“), het
Hbl. (14 Mei, 2de bl. „Aan den vooravond
Volksraads-opening“) en De Loc. (20 en 21
blz. 23 en 37 „De legende“; 10 Mei, blz. 19
„Stemming maken“ en „Een pamflet van
oen“; 19 Mei, blz. 9 „Irrigatie in 1928“).

Begroting 1928.

Het Ned.-Indische Gouvernement put zijn
komsten in hoofdzaak uit een vijftal bronnen,
belangrijkste bron is die der belastingen. Voor
rekenen men daaruit op 'n stroom van f 309.174.
Dan volgen de inkomsten uit de producten
rubber, hout, goud, steenkool enz.), waarvan
afrakte der gemaakte kosten gerekend wordt op
overschot van f 60.167.137. Dan de inkomsten
de monopolies (opium, pandhuizen en zout),
geschat zijn op f 51.482.745; vervolgens die van
bedrijven (de Staatsspoor, de havens, de post,
graaf en telefoon, waterkracht en elektriciteit
enz.), waarvoor gerekend wordt op een overschot
van f 43.080.362. En ten slotte verschillende
inkomsten (aandeel in de winst der Java-
afstand van grond, mijnconcessies enz.) tot
bedrag van f 16.396.595. Totaal f 480.300.990.
raming is ongeveer f 28 miljoen hooger dan
1927, waarvan f 18 miljoen uit de belastingen
f 9 miljoen uit de producten.

Van de belastingen vormt als steeds het
recht de voornaamste factor (f 75 miljoen),
volgt de Venootschapsbelasting met f 58.750.
(raming 1927 f 49 miljoen en opbrengst
f 69.119.407). Als „dritte im Bunde“ volgt de
komstenbelasting (f 47 miljoen). Daarop
f 35.610.000 uit de landrente en andere grond-
ten. Accijns op petroleum (f 22.5 miljoen) is
miljoen hooger geraamd dan in 1927, met het
op het hooge benzinegebruik voor het toenemende
autoverkeer. Dan volgen het uitvoerrecht met
miljoen en het zegelrecht ook met f 14 miljoen.
Vervolgens komt de accijns op lucifers met
miljoen en de verpondingsbelasting met
miljoen. De verponding is bijna f 4 miljoen
dan de opbrengst in 1926. De belasting op het
ten wordt berekend op f 6.240.000, het statu-
recht op f 6 miljoen, de personeele belasting
f 4.250.000, het recht van overschrijving van
goederen op f 3 miljoen, de vendugelden op
miljoen, de accijns op gedistilleerd op f 1.500.
en enkele andere kleinere posten.

Van het overschot van ruim f 51 miljoen
monopolies rekent men op f 26.288.672
opium, f 14.482.201 uit de pandhuizen (f 2
lioen minder dan vorig jaar) en f 10.711.872
het zout.

Wij verwijzen naar de Deli Crt. (24 Mei
's Lands huishoudboekje), De Loc. (19 Mei
6 t/m 12 „De inkomsten van den Lande in
enz., 16 Mei blz. 9 „De landrente“), het Soer-
(19 Mei, 3de bl. Z. „Van financieel beleid . . .“
het Bat. Nwsbl. (18 Mei „Het voorafgaande en
loopende begrotingsjaar“; 23 en 24 Mei „De
grooting 1928“).

Het Inlandsch Bestuurscongres.

De Loc. (9 t/m 18 Mei) bespreekt het eerste
gres te Weltevreden van de Regenten op Java
Madoera. Wat het desawezen betreft, werden
volgende conclusies aangenomen: Voor de
opbouw van de desa-autonomie zijn hervorming
in democratische richting geboden, vervanging
printahaloes door overleg, leidende tot zelfstaa-
heid. De instelling van een desaraad is wens-
lijk, voorloopig bij wijze van proef, maar niet
vórens de financieele verhouding geregeld is.
desaraad moet toegerust zijn met bevoegd-

C. HOOGENDOORN BOUWT HEERENHUIZEN

op **DUINZICHT** aan de **RUYCHROCK-** en **VAN-NIJENRODESTRATEN** bij den Waalsdorperweg, op vrijen grond (zandgrond), in prijzen van **f 12.000.—** en **f 18.500.—**. Verstrekt desverl. ook Hypotheek. Bouw volgens ontwerp van de architecten **VERSCHOOR** en **VAN DER WEELE**, en te huur **Winkelhuizen en Bovenhuizen aan de Verlengde Oostduinlaan**. Inlichtingen: Directieket Ruychrockstraat en Ieplaan 201, Den Haag, Telefoon 15167 en 33227. 5391

or de belastingheffing, onder strafbepaling. De menvoeging van desa's is gewenscht. Betreffende de toekomst van het Inlandsch bestuur werden volgende conclusies aangenomen: Hoewel de Inlandsche bestuursambtenaar volgens de opvatting van de bevolking steeds meer een gezagsambtenaar is, dan een volkshoofd, zal het Inlandsch bestuur een schoone, vruchtbare toekomst hebben. De ontvoogding schept nieuwe wijde perspectieven. De praktische toepassing moet men rekening houden met artikel 118 van de Indische staatsregeling. De ontwikkelingsrichting van het bestuur ongetwijfeld democratisch, waarbij het gezag van de hoofden deels overgaat op de bevolking, tegenwoordig in de Regentschapsraden. Voor uitvoering van het centrale gezag zijn de Inlandsche bestuursambtenaren bij uitstek geschikt tusschen afstamming en traditie. Nog een lange reeks zijn zij onmisbaar als schakel tusschen bevolking en gezag, waarin de beteekenis van het Inlandsch bestuur ligt. De taak van den bestuursambtenaar stelt zware eischen aan tact en bepaligheid. Van primair belang voor het winnen van het vertrouwen is een deugdelijk contact met de bevolking. De emancipatie van de bevolking op het Inlandsch bestuur tot het stellen van de eisen of de ondergeschikte positie van het Inlandsch bestuur tegenover het Europeesch B. B. is een duur, doch geleidelijk, niet plaats moeten maken voor een gelijkwaardige positie.

De heer Soetedjo schrijft in *De Loc.* (12 t/m 16 over de „Hervorming van het Inlandsch onderwijs“; de *Del. Cri.* (19 Mei „Het onderwijs voor bevolking“) deelt gedeeltelijk de meening van de heer Zentgraaff over „De onderwijsplaat“ (*Hbl.* 4 en 5 Mei, 3de bl.). *De Loc.* van 12 (blz. 1) bevat een interview met den heer Teunja Arif over „Atjeh“.

De opening van den nieuwen Volksraad.

De Loc. (18 en 19 Mei, blz. 34 en 3) meldt de afzwaaiende rede door den Landvoogd uitgesproken bij de opening van de eerste zitting van den nieuwen Volksraad. Behouden uitzonderingsgevallen geen wet en geen algemeene maatregel van bevel, uitsluitend of in belangrijke mate Indië betreffend, meer 't licht zien, vóórdat de Volksraad de gelegenheid is geweest van raad te dienen. De punten, welke de inwendige aangelegenheden van Indië betreffen of waarvan de regeling tusschen uitdrukkelijke wetsbepaling bij ordonnantie moet geschieden, worden verder, al wederom van uitzonderingsgevallen, voortaan door den Gouverneur-Generaal geregeld, zoo al niet in overeenstemming met den Volksraad zelf, dan toch in overeenstemming met vertrouwensmannen van den Volksraad, vereenigd in het college van geëerde. Eindelijk wordt de begroting in Indië ingesteld voorzoover daarover overeenstemming tusschen den Volksraad en den Gouverneur-Generaal worden verkregen. De Landvoogd memoreert de rede van Graaf van Limburg Stirum bij de installatie van den eersten Volksraad en wees er op dat de volgende onderwerpen thans niet minder dan toen de volle aandacht hebben: de bevordering van de volksoontwikkeling, de bestuurshervorming, de ontwikkeling der inheemsche nijverheid, uitbreiding van belevingswerken, terugbrenging van particuliere rechten tot het landsdomein, bevordering van den landbouw, ontginning van waardevolle bodem, openlegging van de eilanden buiten Java, bevordering uit het publiek recht van een met rasverband houdend dualisme, leiding in de banen van het zich ontplooiend gedachtenvereenigingsleven, bevordering van eene goede verhouding tusschen alle groepen der bevolking. De Landvoogd stond zeer uitvoerig stil bij het communisme en hij zal zich verheugen indien de Volksraad volop de gelegenheid gebruikt om hierin beschouwing te treden en vragen te stellen, waarbij de meest volledige inlichtingen van de Regeering verzekerd worden. Zij, die meegevoel voor communistische aanslagen hebben, dat gevaar voor communistische aanslagen voorgoed bezworen is, vergeten dat het thans een integreerend deel uitmaakt van het Inlandsch buitenland vastgestelde principieele actieplan met de bepaalde strekking dat, nu de Inlandsche aanval op de Westersche beschaving is, te probeeren langs indirecten weg de beschaving te ondermijnen met misbruik van de Inlandsche volksstromingen. Z. Exc. hoopt hartevasthoudend dat de invloed van de goedgezinde volksleiders gestadig zal toenemen. Voor alles is noodig rusteloos werkzaam zijn, individueel zoowel

als gezamenlijk voor de versterking van de in dit Land aanwezige krachten, ook en vooral op economisch gebied. Samenwerking moet het parool zijn.

Het *Soer. Hbl.* (18 Mei, 3de bl. Z.) bespreekt de „Chineesche actie“. Mr. Schrieke heeft het door hem samengestelde ontwerp tot gelijkstelling van Chinezen met Europeanen reeds ingediend.

De *Del. Cri.* (21 Mei) meldt de intrekking van de beperking van het recht van vergaderen in het gewest Solo, met uitzondering van de hoofdplaats.

De Bali-film van Lola Kreuzberg.

Meerdere bladen (o.a. het „Bat. Nwsbl“ van 25 Apr. 2de bl. en het Amst. „Handelsblad“) laakten verschillende deelen dezer film. Den 7en Mei draaide de film te Boelèlèng (Bali). De min of meer sensationeele paraphraseering in de origineele film was door het Volksraadslid *Tjokorde Gde Raka Soekawati* vervangen door korte verklarende tusschenschriften. Dr. V. E. Korn te Singaradja, die de film zag, constateert in *De Loc.* (12 Mei, blz. 17) dat de Bali-film trouw weergeeft wat Bali voor bizonders biedt; het instemmend geroep van het talrijke Balische publiek, dat de bioscoop vulde, bewijst wel, dat de beelden goed getroffen waren. Zooals de film thans door het Volksraadslid is verbeterd, kan zij overal met succes vertoond en gezien worden. In Europa hebben v.n.l. ergernis verwekt het optreden van de sangijangs of bedwelmde dansmeisjes en van de zich zelf verwondende krissendansers (*rébong*). Beiden zijn representanten van het sjamanistisch deel van den volksgodsdienst, bij beiden vaart de godheid in den mensch en is deze tot wonderlijke dingen in staat. Zoowel de sangijang als de *rébong* wordt in trance gebracht door langdurig inademen van wierookwalm, terwijl een groep zangers en zangeressen eerst in langzaam, daarna in versneld tempo zingend de godheid uitnodigen in die personen naar te dalen. Voor de uitvoering van deze dansen worden lieden gekozen, die fysiek en psychisch gepredisponeerd zijn voor deze extatische opvoeringen, waarbij de sangijangs met gesloten oogen dans en contradans uitvoeren, terwijl de *rébongs* zich dansende een kris in de borst drukken zonder zich te mogen verwonden; hetgeen niettemin wel eens voorkomt. Het behoeft geen betoog dat dit geheel iets anders is dan „door gas bedwelmde kinderen“ en „krisdansen, die zelfmoord plegen“. Wie trouwens wat meer in onzen archipel heeft rondgekeken zal weten dat dergelijke volkseigenaardigheden zeer algemeen voorkomen en al mogen zij voor de gezondheid der betrokken individuen niet zonder schadelijke gevolgen zijn, voor een optreden daartegen van de zijde eener Westersche Overheid, bestaat geen reden, vooral waar het uitvoeren dezer dansen bij verschillende godsdienstige feesten noodzakelijk wordt geacht. Er zijn echter aanwijzingen dat door de meer ontwikkelde Baliërs zelf de strijd tegen deze sjamanistische opvoeringen zal worden aangebonden, aangezien de vraag geopperd is of die voorstellingen niet juist ongodsdienstig zijn. Zoo dacht ook de Vorst van Lombok er over toen hij in eene landsverordening eenige regelen gaf voor den volksgodsdienst en daarbij heftig te velde trok tegen het optreden van bedwelmde personen in den tempel.¹⁾ Zoo is de kans wel groot dat deze volksgebruiken met de jaren zullen verdwijnen en dan mag het vastleggen daarvan op een film juist een *verdienstelijk werk* worden geacht.

II. UIT DE INHEEMSCHE EN CHINEESCHE PERS.

Oneenigheid.

Een schrijver in het blad *Kemoedi* (radicaal, Palembang) heeft het over de oneenigheid die er heerscht onder de intellectuele volksleiders op Java, als Dr. Tjipto, Wibisono, Ir. Soekarno, Mr. Singgih, Hadji Salim, Dr. Soetomo, enz. Zij maken elkaar uit, o.a. voor spion, verrader, verkooper van Indonesië, enz. Schrijver merkt hierbij op dat het volk daardoor in de war is geraakt en zich afvraagt, wie eigenlijk gelijk heeft, terwijl het op die manier niet tot eenheid kan geraken en de „Sanapartij“ (d.i. die der overheerschers) verheugt zich over de onderlinge twisten van de Indonesiërs.

¹⁾ Zie F. A. Lieftrinck. De Landsverordeningen der Balische Vorsten van Lombok, 1, 1915. blz. 141.

Zeebaboe's en Jongens beschikbaar.

Te bevragen in „PERSINGGAHAN“
Advies-Bureau en Tehuis voor Nederl.-Ind. Bedienden van Boetzelaerlaan 2 DEN HAAG Tel. 50248

GEVESTIGD:
Dr. F. H. G. VAN LOON,
Zenuwarts
2e SWEELINCKSTR. 166
Den Haag   Telefoon 30993
Spreekuur 1-3.

Les extrêmes se touchent

Een courantendrukkerij is een inrichting waar in den kortst mogelijken tijd het grootst mogelijk kwantum werk moet worden gemaakt. Personeel en machines zijn daarop speciaal ingesteld. Snelheid is hoofdzaak; kwaliteit een, zij het dan voorname, bijzaak.

Een kunstendrukkerij is juist het omgekeerde. Daar is de afwerking hoofdzaak en teveel haast zou ten nadeele van het werk komen. Ook daar zijn personeel en machines speciaal op zulk werk berekend.

De meeste drukkerijen leggen zich óf op het een, óf op het ander toe, omdat het lastig is, zich op twee zoo uiteenlopende soorten van werk te specialiseeren.

L'exception confirme la loi

Dat ziet men aan onze Drukkerij, die op haar rotatiepersen couranten en tijdschriften snel en in groote oplagen vervaardigt, doch wier snelpersen kunstproducten leveren als „Ned. Indië Oud en Nieuw“, „Het Huis Oud en Nieuw“, Oedaya (Opgang) enz. Natuurlijk vervaardigen wij ook het middenklasse-werk, hetz.g. Handelsdrukwerk en wij beroemen er ons op, dat ons werk door geen onzer collega's kan worden overtroffen.

N. V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
DEN HAAG - NOBELSTRAAT 20 - TEL. 11987

N.V. J. v. VUUREN'S HANDEL-Mij.
BRANDSTOFFENHANDEL

DENNEWEG 67a   TELEFOON 14427
DEN HAAG

Wenschte ge te ontvangen 1e KWALITEIT Brandstoffen, tegen BILLIJKEN prijs en GEGARANDEERDE maat? Bel dan op 14427

LIJST VAN ADRESSEN

ten behoeve van Repatrieerenden

ACCOUNTANTS-BELASTINGZAKEN

W. v. Maanen & Tadema, Amsterdam/Rotterdam,

APOTHEEK EN DROGIST

Drogisterij „De Boer”, Paulus Buysstraat 9, Scheveningen.
G. v. d. Gaag, Groenmarkt 27, Den Haag.
A. de Vries, Kerkstraat 98, Hilversum.

ARTSEN

Dr. F. H. G. van Loon, 2e Sweelinckstraat 166, Den Haag.

AUTOHANDELAREN

N. V. James Nefkens, Laan v. Meerdervoort 96c, Den Haag.

BAD- EN ZWEMINRICHTINGEN

Badinrichting „De Regentes”, Weimarstraat 63, Den Haag.

BANKETBAKKERS

J. Krul, Noordeinde, Den Haag.

BANKIERS EN BANKINSTELLINGEN

De Bas & Co., Heerengracht, Den Haag.
Henny & Co., Anna Paulownastraat 62A, Den Haag.
Holl. Bank voor West-Indië, Amsterdam.
Nederlandsche Handel Mij., Amsterdam.
Taams & Keyser, Bankstraat 10, Den Haag.

BEGRAFENISONDERNEMINGEN

Begravenisonderneming „Simplicitas”, Denneweg, Den Haag.

BEHANGERIJEN EN STOFFEERDERIJEN

J. Bosman, Heerenstraat 35, Rijswijk.

BLOEMISTEN

J. M. Hermans, v. Tuylstraat 3, Voorburg.

BOEK- EN KUNSTHANDEL

D. Driessen, Haarlemmerstraat 105, Leiden.

BOEKBINDERIJEN

H. Molier, Houtmarkt 28, Den Haag.

BOEKDRUKKERIJEN

T. C. B. ten Hagen, Nobelstraat 20, Den Haag.

BOUW- EN WONINGBUREAUX

Bouw bureau J. van Gemert, Valkenboschkade 277, Den Haag.
Bouw bureau C. Hoogendoorn, Ieplaan 201, Den Haag.
Woningbureau „Actief”, Archimedesstraat 41, Den Haag.
Woningbureau W. Hoksbergen, Bezuidenhout 14, Den Haag.
Woningbureau „Meerdervoort”, Laan van Meerdervoort 296, Den Haag.
Woningbureau Wöhrmann, Nieuwstraat 14, Baarn.

BRANDSTOFFEN

Firma Van Dijk, Nieuwe Haven 366, Den Haag.
J. van Vuuren, Denneweg 67A, Den Haag.

BROODFABRIEKEN

Gebr. ten Hoeve, Wald. Pyrmontkade 2c, Den Haag.

CARGADOORS EN EXPEDITIES

De Vries & Co., de Ruyterkade 100, Amsterdam.

COMESTIBLES-DELICATESSEN

Joh. Toet, Aert v. d. Goesstraat 34, Den Haag.

DAMESKAPPERS

Au Paradis, Toussaintkade 2, Den Haag.
Maison Neustadt, Bezuidenhoutscheweg 3, Den Haag

DANSINSTITUTEN

Dansinstituut „Henri”, Archimedesstraat 64, Den Haag.

DETECTIVE- EN INFORMATIEBUREAUX

Detective- en Informatie-bureau Hilvers, Westeinde 235, Den Haag.

DIVERSEN

G. v. Willigen, Havenkade 4, Den Haag.

ELECTR. INSTALLATIES EN -ARTIKELN

P. v. d. Berg, Bankstraat 41, Den Haag.
Van Eijck, 2e Sweelinckstraat 93, Den Haag.
W. G. Scheeres, Hooigracht 1C, Den Haag.
M. Vrolijk, Thomsonlaan 41, Den Haag.
Frans v. Wijk, Vlamingstraat 24, Den Haag.
J. Zuiderweg, Nicolaistraat 37, Den Haag.

EMBALLAGE EN EXPEDITIE

A. Rietveld, v. Bijlandstraat 27, Den Haag.

A. W. M. POLDERS - Franklinstr. 78
Telef. 30185 - DEN HAAG - Hoek Weimarstraat
MAGAZIJN VAN KOLONIALE WAREN
COMESTIBLES EN DELICATESSEN 5561
Dagel. vragen en bezorgen aan huis m. 5 pCt. korting

Het volksvertrouwen in de Regeering.

Een ander geluid dan men gewoonlijk in de inheemsche pers over dit en daarmee samenhangende onderwerpen verneemt, doet het neutrale blad *Pertja Selatan* te Palembang hooren. De schrijver prijst daarin de houding van den tegenwoordigen Landvoogd, die o.a. door 't gratieeren van ter dood veroordeelde communisten, het benoemen van Dr. Soetomo en Tjokroaminoto tot leden van den Volksraad en door het plan om de gehate artikelen 153 bis en -ter van het Regeeringsreglement in te trekken, getoond heeft dat het hem ernst is met het voornemen om het volksvertrouwen in Indië te herwinnen.

In verband hiermede zegt deze schrijver dat het geenszins in de bedoeling van het volk gelegen heeft om het Nederlandsche gezag in Indië omver te werpen en het land zelf te besturen, doch samenwerking te verkrijgen met de Regeering. Dat de communistische beweging in Indië een grooten omvang zou hebben, wordt door hem bestreden, want het grootste gedeelte der Inlandsche bevolking bestaat uit nationalist en wenscht slechts gelijkheid met de andere rassen.

Er is slechts noodig, vervolgt schrijver, dat de Regeering, indien zij inderdaad het vertrouwen van het volk wil winnen, begint met zelf-vertrouwen aan het volk te schenken en alle handelingen van hare ambtenaren tegengaat, die ontevredenheid kunnen verwekken. De gevaarlijke houding, die de Inlandsche beweging tegenover de Regeering heeft aangenomen was het gevolg van de verkeerde tactiek van het Gouvernement zelf of van zijn ambtenaren. Als deze verdwenen is en aan de bezwaren van het volk is tegemoet gekomen, dan zal de Regeering met het volk kunnen samenwerken en er door gesteund en vertrouwd worden.

Oordeel over de Ambtenaren.

Schrijvende over de verhouding van het volk in Indië tot de ambtenaren, speciaal die van het Bestuur en de politie, geeft „Nationalist” in het blad *Pantjadjanja* (neutraal, Solo) van 11 Mei zijn oordeel over het voorheen en thans met betrekking tot dit onderwerp. Hij zegt dat de bestuurs- en politieambtenaren door de macht welke zij bezitten, ware beschermers voor het volk kunnen zijn, doch dat aan den anderen kant de bevolking in hen ook een uiterst gevaarlijken vijand kan hebben. Het is de wil der Regeering dat de ambtenaren het volk beschermen en den schakel met de Regeering vormen. De bevolking weet, dat de toestand in vroegere tijden inderdaad zoo was en dat zij toenmaals de behartiging van hare belangen aan den ambtenaar die over haar gesteld was, kon toevertrouwen, doch het moet erkend worden dat deze toestand thans niet meer bestaat.

Volgens schrijver zijn de tegenwoordige B.B.- en politieambtenaren beter onderlegd dan hun vroegere collega's, doch zij missen thans de vrijheid van denken bij de vervulling van hun taak. De ouderwetsche ambtenaren zetten hun wil door als volgens hun overtuiging en ervaring daarmede de belangen van het volk werden gediend, doch de tegenwoordige ambtenaren durven niets meer te zeggen als hun chef het niet eens is met door hen noodig geoordeelde maatregelen en durven zich evenmin te verzetten tegen naar hun meening verkeerde maatregelen. Ze zijn, zegt schrijver ten slotte, niets meer dan een gramfoon, die enkel en getrouw weergeeft hetgeen op de plaat vermeld staat.

De reis van H. A. Salim naar Mekka.

Dit schijnt een gebeurtenis van belang te zijn in de Inlandsche wereld, ten minste zeker voor alle ijverige Mohammedanen. H. A. Salim gaat de Indische Moslims op het groote Mekka-congres tegenwoordigen en de *Bandera Islam*, orgaan der Partij Sarekat Islam, geeft een zeer uitvoerige beschrijving van zijn tocht van Soerabaja naar Batavia, waar hij sloop is gegaan en van de geestdriftige bijvalsbetuigingen die hij overal op Java gedurende dien tocht heeft ontvangen van de lokale S. I. verenigingen en tal van andere.

Te Bandoeng kreeg hij een eregeleide van de Nationale Islam-padvinderij, terwijl op verschillende bijeenkomsten en feestmaaltijden de noodige redevoueringen gehouden en zegenbeden opgezonden werden.

Het geld voor deze reis werd hoofdzakelijk opgebracht door a P. S. I., namelijk ruim f 1900.—, hetgeen volgens diverse berichten in het partij-orgaan nogal wat moeite heeft gekost. Dit bedrag schijnt echter nog niet voldoende te zijn geweest,

POSTZEGELVEILINGEN

TE 's-GRAVENHAGE :: Geïllustreerde
Veilingcatalogus wordt op aanvraag gratis
en franco toegezonden door den Auctionaris

J. K. RIETDIJK DEN HAAG, L. Poter
— Telefoon 17020

daar aan de P. S. I.-afdeelingen de aansporing gericht, om nog meer bijeen te zamelen, ten minstens een bedrag van f 3000.— zal ontvangen.

Staatsexploïtatie.

Ook in leidende kringen der inheemsche bevolking schijnt men zich voor dit onderwerp te interesseeren. Naar aanleiding van het door de bladen gepubliceerde bericht, dat het Gouvernements-caoutchoucbedrijf over 1926 een winst van 5½ miljoen gulden heeft opgeleverd, houdt de schrijver in *Darmokondo*, een der organen van Boedi Oetomo te Solo, een pleidooi voor uitbreiding der Staatsexploïtatie met nog veel meer bouw-, mijnbouw- en andere bedrijven. Hij zegt zijn betoog op de overweging, dat bij Staatsexploïtatie de geheele winst in 's Lands kas zou worden waarmede de bevolking veel minder zwaar belast worden, terwijl nu van de winsten door particuliere ondernemingen gemaakt, 's Lands slechts voor 1/3 aan vennootschapsbelasting afteeft. Hij berekent dat, als alle in Indië aanwezige bedrijven eens in handen van het Gouvernement waren, dit na aftrek van allerlei uitgaven een netto winst van f 275 miljoen opleverden.

Schrijver zegt, dat door vele personen bezwaren tegen Staatsexploïtatie worden opgeworpen, daar zijn: gebrek aan interesse bij de betrokken ambtenaren, die, omdat zij een vaste bezoldiging genieten, niet zoo hun best zouden doen om veel mogelijk winst te maken als hun collega's in particuliere ondernemingen. Verder dat het bedrijf de noodige soepelheid mist, omdat het gebonden is aan een begroting, die lang te ver moet worden opgemaakt en moeilijk naar de behoeften gewijzigd kan worden en ook dat aan ieder bedrijf een risico is verbonden, dat een staat niet mag loopen in het belang van de bevolking.

Schrijver weerlegt een paar van deze bezwaren o.a. wijzende op de uitkomsten van het caoutchoucbedrijf.

De redactie van het blad merkt bij dit oordeel op, dat zij eveneens voorstander is van Staatsexploïtatie, doch op heel andere gronden.

De Gemeenteraden.

Blijkbaar indachtig aan het gezegde: „Frappez toujours!”, wordt in het Chineesche *Perniagaan* te Batavia, weer gehamerd op het aambeeld der samenstelling en de werkwijze der gemeenteraden. In het nummer van 12 Juni wordt het voornemen der Regeering, om in de raden een inheemsche meerderheid te brengen, aan een beschouwing onderworpen en hiervan wordt gezegd, dat het de moeilijkheid van het behangen van schil tusschen Europeanen en Inlanders opheft. De Europeesche bladen komen er tegen in oppositie. Men zegt dat het bezwaar is dat er een vermeerdering van het aantal Inlandsche leden niet voldoende keus is van menschen die algemeen belang begrijpen, zoodat spoedig in raad de groepsbelangen op den voorgrond treden.

De Regeering heeft met de te wijzigen samenstelling de bedoeling om te voorkomen dat maatregelen worden genomen, die te bezwaren zijn voor de inlandsche bevolking. Waar dit geval kan zijn bij een Europeesche meerderheid zou echter bij een versterking van het inheemsche element ook het tegengestelde kunnen gebeuren. Schrijver wijst deze moeilijkheid aan het feit, dat tot nog toe de gemeenten op Westersche leest geschoeid, waardoor nooit een goede samenwerking kan ontstaan en hij vindt het dan maar het beste, het beheer en de administratie voor de groepen der bevolking van elkaar te scheiden.

Zending en bevolking op de Sangi-eilanden.

De *Pemberita Makassar* (liberaal) heeft het oordeel, dat een vrijving, welke op die eilanden zou bestaan tusschen de zending en de bevolking, die in radjaschappen verdeeld is. Er wordt gezegd dat de zending te veel invloed uitoefent op de bevolking, waarvan de radja's blijkbaar niet geheel onafhankelijk zijn. Er ontstond een botsing, toen bij een bevel van den resident, de Inlandsche meisjes weigerden volksdansen te vertoonen, die door den radja's Kansil waren bevolen volgens de adat. De weigering was het gevolg van de oppositie van de der orang toea's, staande onder den invloed van een zendeling achter de schermen.

De radja was hierover zeer verstoord en

VERKOOPHUIS
GROOT HERTOGINNELAAN 101
 SPECIAAL VOOR IND. FAMILIES INGERICHT
 Bestaat ruim 25 jaar 5047
 DAGELIJKS GEOPEND VAN 10 TOT 4 UUR

L. ZWAAL, v/h GROENENDIJK & Co.

Regentesselaan 24, hoek Columbusstraat
 TELEFOON 32004 :: DEN HAAG

Een **BETROUWBAAR** adres voor:
 Inbouw-Piano's, Piano's, Orgels, Gramafoons,
 — Pathefoons, Rollen, Platen, Snaren —

„Een schrille tegenstelling vormt deze bezadigheid met het radicalisme der indonesische studenten hier in Holland, die den geest van Ali, Abdoel Krim, Kemal of Atrasj trachten te assimileren.” — Verder besluit de hr. J. F. H. A. Later zijn artikelen-reeks over de „Inlandsche beweging”; aan het eind somt hij een aantal factoren op die z.i. de oorzaak zijn van het ernstig geschokte vertrouwen der Inl. bevolking in de Regeering en de Europeesche macht in Indië.

De Java-suikerindustrie.

Als uitgave van het Alg. Syndicaat van Suikerfabrikanten in Ned.-Indië is verschenen een door Mr. J. J. Tichelaar geschreven werk: De Java-suikerindustrie en hare beteekenis voor land en volk.

De bedoeling van dit geschrift is een indruk te geven van het bedrijf, in vroeger tijd alsook tegenwoordig, en van zijn economische en sociale beteekenis voor de Ned.-Ind. staathuishouding zoowel als voor de Inlandsche bevolking van Java. We meenen dat de schr. daarin uitnemend is geslaagd. Van de talrijke afbeeldingen welke den — ook voor leeken bevattelijk geschreven — tekst verduidelijken, leggen de meeste een sprekend getuigenis af, dat ook de zorg voor het lichamelijk en geestelijk welzijn der bij de suikerindustrie betrokken Inlanders bij de directies der ondernemingen in goede handen is.

Verslag Museum voor Volkenkunde te Rotterdam.

We vestigen gaarne de aandacht op het dezer dagen in druk verschenen verslag over 1926 omtrent den toestand van het Museum voor Land- en Volkenkunde en van het Maritiem Museum „Prins Hendrik” te Rotterdam. Speciaal het gedeelte waarin de directeur, de heer J. W. van Nouhuys, aan het woord is over Indische ethnografica is zeer belangwekkend en... leerzaam (Javaansche batik-techniek, ringgeld van Korintji enz.). Aan het slot is opgenomen een Nota van Prof. Dr. N. J. Krom over een voor het Museum verworven Ganeça uit het Madjapahitsche tijdperk, volgens dezen geleerde „zonder eenigen twijfel een belangrijke aanwinst”.

De Indische Post.

Uit den inhoud van No. 20 (14 Mei). Wat is Pro Juventute, door Mr. I. Cassuto. — 's Lands wijs, 's lands eer. Van dief en diefjesmaat... Tellingen en geesten. — Van tempo-doeloe. Macht boven recht (in den tijd der O.-I. Comp.). — Financieel-economische notities, door M. A. J. Kelling. — Onder het opschrift „Hoe lang nog” dringt het blad dan nog aan op strengere maatregelen in Nederland tegenover het communistisch gewroet.

„Hier te lande is dit gevaar reeds duidelijk ingezien en zijn maatregelen genomen om het uit te voeren. Doch zoolang in Nederland een communistische groep zich openlijk en ongestraft kan blijven wijden aan de ophitsing van de Indische massa, zoolang een centraal bureau, samengesteld uit de elementen, die wegens hun kwade propaganda uit Indië verwijderd werden, datzelfde werk ginds ongestoord kan voortzetten, — zoolang iedere „Indonesiër”, die tijdelijk in Nederland vertoeft, het speciale doelwit is voor de „bewerking” van communistische zijde, opdat hij later de zaden van die leer kan verspreiden onder zijn volk, — zoolang zal hier de representieve en preventieve beveiliging van Indië tegen het sluipende vergif niet afdoende kunnen zijn.”

De Indische Mercur.

No. 25 (22 Juni). De Gouvernements Kina Onderneming in 1925, door Dr. A. Groothoff. — Kon. Vereeniging „Koloniaal Instituut” (Mededeelingen ontleend aan het jaarverslag over 1926). — Jaaroverzicht van den in- en uitvoer van Ned.-Indië gedurende het jaar 1925. Deel I (overzicht). — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Financieele berichten en verslagen, zoodat de overige wekelijkse rubrieken. — De afd. Handelsmuseum van het Kol. Instituut geeft recente literatuur over oliën, vetten en harsen.

Landbouw. Tijdschrift der Vereeniging van Landbouwconsulenten.

Uit den inhoud der Mei-afl. De copraproductie van Ned.-Indië en de wereldhandel in plantaardige vetten, door M. B. Smits. — Landbouwkundige problemen in Nederland, door Dr. W. H. de Jong. — Lombok (Capsicum annum L.), door Dr. W. A. Horst D.Wzn. — Het occuleeren van vruchtboomen volgens een gewijzigde Fokkers-methode, door M.

Fa. H. M. J. VAN DUIJNE

HOFLEVERANCIER OPGERICHT No. 1875
 KEIZERSTR. 165, SCHEVENINGEN
 TEL. 50215 POSTCHEQUE EN GIROD. No. 52106

VLEESCHHOUWERIJ

SPECIALITEIT IN
 RUND-, KALFS-, LAMS-, VARKENS-
 VLEESCH EN FIJNE VLEESCHWAREN

TE KOOP

VILLA'S GEBOUW

aan den Nieboerweg, Laan van Poot, Dr. v. Welylaan.

VILLA'S IN AANBOUW

aan den Waalsdorperweg, van Voorschotenlaan

VILLA'S NOG TE BOUWEN

v. Bepaarderweg, v. Maudricstraat, v. Ammerslaan

Prijzen vanaf f10.000 tot f50.000. Bouw 1e klas

Alle inlichtingen te bekomen:

J. v. GEMERT & Zn. { Tel. 35350, Valkenboschk. 277
 { Tel. 35437, Herschelstraat 19

Aan de Leden van „Oost en West”

Het bestaan van het „Koloniaal Weekblad” is, dit behoeft geen betoog, een levensbehoefte voor Uw vereeniging.

Op twee manieren kunt U het orgaan steunen:

- 1°. door de adverteerders, die Uw weekblad helpen financieren, met Uw inkoop te bevoordeelen en daarbij den naam van het blad te vermelden,
- 2°. door Uw leveranciers aan te sporen in Uw orgaan te adverteeren, of door onzen reiziger bij Uw leveranciers een introductie te verschaffen.

Mogen wij op Uw medewerking in deze rekenen?

DE UITGEEFSTER.

ident verzocht de zending niet te veel in te rippen in de adat der bevolking, waarop de zending hare bezwaren voorbracht bij den zendings- raad te Batavia. De zending schijnt gekant te zijn tegen adatfeesten, omdat bij dergelijke gelegenheden te veel alcohol wordt gebruikt. Verder heet het, dat ook de bevolking gedeeltelijk is verbitterd over den grooten invloed der zending, die ook het onderwijs geheel in handen heeft en die het alcoholmisbruik bestrijdt, hoewel (!) de Europeanen in dit opzicht eveneens zondigen en sommige dansen onzedelijk zijn. Verder wordt gezegd dat de door de radja's opgerichte neutrale scholen leerlingen trekken.

Ost- en West-Ind. Literatuur-Overzicht.

communistisch leerling van de Militaire school te Meester-Cornelis.

De rubriek „Onze Meening” in het Nr. van 14 van de Ind. Post vraagt aandacht voor een op- van een der leerlingen van de Militaire School Meester Cornelis, Soewardi geheeten, waarin diens communistische neigingen tot uiting komen. De directeur dier school meende naar aanleiding daarvan te moeten betwijfelen of de men- schap van het jonge mensch wel de opleiding tot leerling aan de Militaire Academie te Breda rechtvaardigde, te meer daar hem na een ingesteld on- zoek was gebleken dat Soewardi reeds geruimen tijd in nauw en voortdurend contact had gestaan met de leiders der communistische actie. Dies de directeur den legercommandant voor Soewardi van school te zenden. Doch de Land- ing gaf persoonlijk last dit niet te doen; en alle verwachtingen van de betrokken militaire autoriteiten in, mag Soewardi, die overigens een knapste leerlingen is, deel nemen aan het exa- men, dat zal beslissen of hij al dan niet naar de Militaire academie in Holland zal gaan. De Ind. Post betreurt in hooge mate deze goeder- heid van den G.-G., omdat ze volkomen in- is met wat het belang van het land op dit gebied eischt. Hier had, zegt het blad, een beeld gegeven moeten worden, juist hier, bij de- ning van aanstaande officieren. Radicaal had communistische kwaad, dat zich zelfs in dit openbaart — dit milieu van jongelingen, verkoren eens de dragers, zelfs de verdedigers, worden van het gezag, ook en in de eerste plaats het communisme — uitgerooid moeten wor- den.

Uitgeen hier de Ind. Post opmerkt krijgt wel andere beteekenis, nu dezer dagen de Indone- sische cadet Raden Soewardjo Tirtopoesomo, als- lang van het communisme, van de Kon. Militaire Academie is verwijderd. Zal Soewardi nu diens opgevalen plaats te Breda gaan be- zinnen?

Prae-adviezen 17e Decentralie-Congres.

Ter gelegenheid van het jongste Decentralisatie- congres, hetwelk te Malang gehouden werd op 4 Juni, zijn prae-adviezen uitgebracht waaraan worden door het tijdschrift „Locale Belangen” pu- bliciteit is gegeven. Zoo bevat No. 64 (van 1 Mei) beschouwingen van den hr. D. van der Zee over werkelijkheid der Decentralisatie”; No. 65 (van 1 Mei) het prae-advies van den hr. A. Schotman over „De Europeesche stadsge- meente in haar Oostersch milieu”, terwijl in No. 66 (van 15 Mei) eenige kwesties worden behandeld, die zich na de instelling der gemeenten over den land van domeingronden aan die gemeenschap- pen hebben voorgedaan.

Opbouw. Democr. tijdschr. voor Nederl. en Indië.

In het Nr. van 15 Juni schrijft de hr. J. J. L. Duij- lak over de idealen van de Chineesche Kwo- tang, of volkspartij, welke — zoo men weet — in Ned.-Indië hare vertakkingen heeft. De des- selve schr. besluit dat voor allen, die het wel- men met China, het optreden dier partij een te teleurstelling is geworden. — Onder het op- schrift „Rondom een jeugd-congres” schrijft de heer Amir een zeer interessant artikel over de stroo- ingen in de intellectueele kringen van Jong- nesie, zoodat ze tot uiting kwamen op het ver- jaar te Batavia gehouden eerste congres. verheugt er zich over dat het „nationalisme” indonesische jeugdorganisaties geen praktische- tiek voert, doch zich vergenoegt met theoretie- bespiegelingen in tijdschrift of bijeenkomst.

LIJST VAN ADRESSEN

ten behoeve van Repatrieerenden

(Vervolg).

FOTOGRAFEN EN LEVERANCIERS VAN FOTO-ARTIKELEN

Lappöhn, Passage, Den Haag.
Ph. Starke, Hoofdstraat 172, Apeldoorn.

GARAGES

Garage Havro, Kanonsstraat, Den Haag.
Garage Jansen, Rijks Straatweg 773, Wassenaar.
Garage Kinsbergen, Nieuwstraat 59, Apeldoorn.

GASFORNUIZEN

American House, Anna Paulownastr. 21, Den Haag.

GLAZENWASSCHERLIJEN

N. V. Cemsto, Hunsestraat 39, Den Haag.

GRAMOPHONE-HANDELAREN

L. Zwaal, Regentesselaan 24, Den Haag.

GROENTEN EN FRUIT

J. Eversmann, Edisonstraat 139, Den Haag.

HAARDEN

J. Snoeck, Zeestraat 51, Den Haag.

HEEREN-MODEARTIKELEN

J. Huizer, Thomsonplein, Den Haag.
Kalker's Modemagazijnen, Kalverstraat 100, Amsterdam.
W. F. Meijer, Hoofdstraat 93, Apeldoorn.

HOEDEN

Kalker's Modemagazijnen, Kalverstraat 100, Amsterdam.
Maison de Ruit—v. d. Waag, Charl. de Bourbonstraat 27, Den Haag.

HOTELS, PENSIONS ENZ.

American Hotel, Amsterdam.
Vacantiehuis „Den Lindenhof”, Vierhouten.
Hotel-Rest. Duinoord, Sweelinckplein, Den Haag.
Rusthuis Eigen Sfeer, v. Boetzelaerlaan 205, Den Haag.
Pension Evesto, Nassaulaan 2B, Den Haag.
Hotel des Indes, Weltevreden.
Hotel Pension Insulinde, Bankplein 2, Den Haag.
Rusthuis Zr. Kersloot, Esschenlaan 86, Rotterdam.
Hotel-Rest. de Twee Steden, Buitenhof, Den Haag.
Pension Patria, Lindenheuvel 2, Hilversum.
Pension Petronella, G. Reynststraat 36, Den Haag.
Hotel Promenade, Oude Schev. weg 21, Den Haag.

HUISHOUDELIJKE ARTIKELEN

J. W. Fonderie, Achterom 17, Den Haag.
Frans van Wijk, Vlamingsstraat, Den Haag.

INDISCHE UITRUSTINGEN

Firma Kalker, Kalverstraat 100, Amsterdam.
W. F. Meyer, Hoofdstraat 93, Apeldoorn.

INRICHTINGEN VAN ONDERWIJS

Chr. Lyceum, Zeist.
Christelijk Lyceum, Emmakade 43, Haarlem.
De Vrije School, v. Speykstraat 46, Den Haag.
Haagsche Schoolvereniging, Nassaulaan 26, Den Haag.
Instituut Schoevers, Stadhoudersplein 3, Den Haag.

JUWELIERS

Begeer, v. Kempen en Vos, Noordeinde, Den Haag.
Jedelo, Noordeinde 100, Den Haag.

KIPPENVOER

Verboog, Waalsdorperlaan, Den Haag.

KLEEDINGMAGAZIJNEN

Kledingmagazijn P. v. d. Brul, Veenestr. Den Haag.

KLEERMAKERS

C. H. Ernens, Valeriusstraat, Den Haag.

LUXE ARTIKELEN

J. A. Schlette, Willem de Zwijgerlaan 50, bij Fred.
Hendriklaan, Den Haag, Telefoon 50888.

MANUFACTURENHANDEL

Iserief & Co., Veenestraat 16, Den Haag.
Wisbrun & Liffman, Veenestraat 35, Den Haag.

„BIBLERINGEN

Het Smyrna Tapijtenhuis, Ampèrestraat 30, Den Haag.
C. v. Moorsel, J. Hendrikstraat 9, Den Haag.
Gebr. Jungschläger, J. Hendrikstraat 19, Den Haag.
W. J. M. Simonis, Groenmarkt 34, Den Haag.
Firma Segaar, Spui 218/Thomsonlaan 93, Den Haag.
Schöder & Co., Groenmarkt, Den Haag.

Rusthuis „EIGEN SFEER”
V. BOETZELAERLAAN 205 DEN HAAG

Opname van rustbehoevenae en
en herstellende patiënten 5352

Mevr. COELÉ-BOOGAERDT, Gedipl. Verpleegster

M. Magielse. — De invloed van de Inlandsche rubercultuur op de welvaart der bevolking, door M. B. Smits.

Geneeskundig Tijdschrift voor Ned.-Indië.

Afl. 2 van deel 67 bevat o.m.: Over de beteekenis van vondsten van praehistorische menschresten, door Dr. W. A. Mijsberg. — Eenige proeven betreffende het kweken van typhusbacillen uit bloed in gal, door J. van Slooten. — Anchylostoma en Necator, door Dr. J. H. Schuurmans Stekhoven Jr. — De gevaren der tetrachloorkoolstof, door Dr. J. W. Wolff. — Metapsychologie (of occultisme) en natuurwetenschap, door Dr. P. M. van Wulfften Palthe. — Filariasis in de Molukken, door P. Cool. — Over het voorkomen van filariasis op Ceram, door W. Schijveschuurder. — Bijdrage tot het onderzoek inzake de verspreiding van Filaria bancrofti in Celebes, door Dr. M. Erber.

Indisch Militair Tijdschrift.

Hoofdzakelijke inhoud van jaarg. 1927, No. 5. De organisatie van de mobiele artillerie van het Indische leger, door C. D. Lagerwerff. — De stand van de luchtfotogrammetrie in Ned.-Indië, door R. C. Gaade. — Onze cavalerie bij de vervolging en bij den terugtocht, door M. Thomson. — De verrichtingen van het Amerikaansche vliegtuig bij de Amerik.-Ned. Nieuw-Guinee-expeditie 1926, door R. Posthumus. — Eenige algemeene beschouwingen over den gasoorlog, door Dr. H. J. van Giffen en A. Gottschal (vervolg). — Moeilijkheden, door een militaire patrouille ondervonden, bij het onderdrukken der communistische onlusten ter Sumatra's Westkust. (Uit een officieel verslag).

De Indische Verlofganger.

Mevr. G. Vis-Janssen van Raay geeft in het Nr. van 24 Juni „Eenige bladzijden uit de koloniale geschiedenis van West-Indië”, t.w. de blz. welke betrekking hebben op het Commissariaat van generaal J. van den Bosch (den lateren Gouv.-Gen. van Oost-Indië), in 1827 door den Koning naar Suriname uitgezonden, naar aanleiding „van onophoudelijke klachten over de schandelijke gedragslijn van de Surinaamsche bewinds mannen”. — De hr. S. Kalf vermeldt historische bijzonderheden over poorten van Oud-Batavia.

Zelfonderricht Ind. talen.

Bij den Boekhandel L. A. Lezer te Tasikmalaja is verschenen: De vier Indische talen, Leerboek voor zelfonderricht in de Nederlandsche, Maleische, Soendaneesche en Javaansche taal, door L. A. Lezer. Dit werk van 342 blz. druks bevat korte zinnen, samenspraken en een woordenlijst in de vier genoemde talen naast elkaar geplaatst; verder voorbeelden van verschillende brieven, enz.

Suriname.

„De West” van 3 Juni schrijft over de toespraak door de Koningin en de Prinses tot Suriname gehouden het volgende:

„De ruime audientiezaal ten Gouvernementshuize was Woensdagavond (1 Juni) vol belangstellenden om de radio-telephonische toespraken van H. M. de Koningin en Prinses Juliana aan te hooren.

Uit Nederland was het volgende program geseind: Bij het binnentreden van de zaal door de Koningin wordt het Wilhelmus van Nassau gespeeld. Daarna inleiding (aankondiging) van de Koningin, gevolgd door een toespraak van Hare Majesteit. Vervolgens weder muziek, aankondiging van Prinses Juliana, toespraak van de Prinses en, tot besluit: het Wien Neerlandsch Bloed.

De verwachting was hoog gespannen: maar ook nu bevestigde zich het spreekwoord: alle begin is moeilijk. Van de muziek werd zoo goed als niets verstaan. En toen daarna de Koningin het woord nam, verstond men slechts sporadisch klanken, zonder samenhang. De stem klonk krachtig door en was wel te herkennen, maar meestal niet verstaanbaar.

Toen de Prinses begon te spreken, ging het iets beter. Haar heldere meisjesstem was soms vrij goed te verstaan, doch ook haar toespraak ging voor het meerendeel der bezoekers verloren.

Dank zij mej. G. C. Scheltema, secretaresse van den directeur der Surin. Bauxite Maatschappij, gelukte het om enkele volzinnen van de rede van Prinses Juliana stenografisch vast te leggen. Daar niet alles te verstaan was, bevatte het stenogram

GARAGE JANSEN

Rijksstraatweg nabij Viaduct

WASSENAAR
TEL. KIEVIET 562 (Haag)

BENZINE LAADSTATION
REPARATIEWERKPLAATSEN
VERHUUR LUXE AUTO'S

MODERNE TAKELAUTO

natuurlijk verscheidene gapingen. „De West” dan het opgeteekende weer, dat een zoo goed mogelijke samenvatting vormt van het gesprokene, waar bij enkele ontbrekende woorden op den last is aangevuld, zoodat voor de volkomen juistheid kon worden ingestaan.

Toen de laatste woorden, den wensch bevattend dat het mogelijk zou worden elkander op elk gebied nader te treden, waardoor het mogelijk werd worden de wederzijdsche gevoelens beter te verstaan, duidelijk verstaanbaar hadden weerklonk, barstte een spontaan applaus los in de zaal.

Nadat mej. Scheltema, op verzoek van den Gouverneur, voorlezing had gedaan van hare stenografische aantekeningen, nam Zijne Excellentie het woord, dankte mej. Scheltema en ook den heer van Bach (den marconist, die met bescheiden middelen wonderen doet) en verklaarde zich voldaan met het bereikte. Wel was de toespraak niet geheel gevolgen geweest, maar wij hadden toch klanken gehoord, de stem van Hare Majesteit vernomen en dus een oogenblik contact gehad met onze Vorstin, wat ons allen, als goede Nederlanders, een oogenblik heeft ontroerd. (Applaus!)

De Gouverneur verklaarde verder duidelijk hebben verstaan, dat Hare Majesteit een beroep deed op innige samenwerking in Suriname en sprak de hoop uit, dat die wensch in vervulling zou worden gedeeld.

Een aardig moment volgde nu: in de zaal werd spontaan het Wilhelmus van Nassau aangeheven. Daarna ging men uiteen, zich verdiepend in de betrachtingen over de wonderen der hedendaagsche techniek.

Bij vergelijking met de toespraak van de Prinses blijkt dat zij vrij goed verstaan is.

Wij lezen in „De West” van 31 Mei, onder hoofd „Het eerst noodige”:

„Een commissie van Engelsche parlementairen heeft onlangs Britsch Guyana bezocht en een rapport uitgebracht omtrent deze kolonie.

Volgens dit rapport is het eerst noodige: een vorming van het bestuursstelsel, waardoor de beslissing omtrent uitgaven en belastingen bij den Gouverneur zal berusten, in plaats van bij een valige meerderheid van zoogenaamde volksvertegenwoordigers. Blijft de eindbeslissing omtrent belastingen enz. bij die vertegenwoordigers, dan hoeft men er niet op te rekenen dat het kapitaal zich zal leenen voor belegging in Britsch Guyana, omdat men dan voortdurend blootgesteld is aan de gekste verrassingen.

In Suriname is men vaak boos, dat Nederland het welk jaarlijks miljoenen bijpast op onze houding, zich het recht voorbehoudt om eindbeslissingen te nemen.

In Demerara daarentegen, dat al zijn uitgaven zelf betaalt, wordt het een bezwaar geacht, dat de eindbeslissing in zake uitgaven en belastingen rust bij de plaatselijke vertegenwoordiging.

Wat hieruit met zekerheid blijkt, is dit: dat buitenlandse kapitaal meer vertrouwen heeft in kleine koloniën, waarvan de leiding berust bij de Moederlandsche regeering, dan in die koloniën waar een toevallige politieke meerderheid der vertegenwoordiging, samengesteld door een kiezerscorps, beslist.

Wij zijn benieuwd, hoe men in Engeland dit zwaar zal trachten op te lossen.”

Wij ook.

„De West” van 24 Mei schrijft over de samenvatting van de trekking van districtsbesturen:

„Gisteravond is het Koninklijk Besluit afgekondigd, waarbij de aantrekking van eenige districtsbesturen wordt geregeld.

Men herinnert zich, dat over deze zaak heel wat is ingediend. Het door den Gouverneur ingediende ontwerp, kon geen instemming vinden bij de Koloniale Staten. De wijzigingen in dit college voorgesteld (waaronder het doen van het station Combé konden omgekeerd worden) werden door de Staten niet geaccepteerd. Men herinnert zich, dat over deze zaak heel wat is ingediend. Het door den Gouverneur ingediende ontwerp, kon geen instemming vinden bij de Koloniale Staten. De wijzigingen in dit college voorgesteld (waaronder het doen van het station Combé konden omgekeerd worden) werden door de Staten niet geaccepteerd.

Alle pogingen om tot een vergelijk te komen voor welk doel o.m. een conferentie ten Gouvernementshuize plaats vond van den voorzitter der Koloniale Staten, de Commissie van Rapporteurs en den Gouverneur — faalden, zoodat ten slotte anders overbleef dan een beslissing uit te spreken van het Opperbestuur.

De thans bij Koninklijk besluit afgekondigde

AANLEGGEN VAN TUINEN

J. M. HERMANS 5258
v. TUYLLSTRAAT 3 - VOORBURG

... komt overeen met de voorstellen die door den Gouverneur waren ingediend. Kort samengevat komt de regeling neer op het volgende:

De districten Beneden en Boven Suriname, Boven en Beneden Para, worden vereenigd tot één district Suriname, met zetel van den commissaris op Combé.

Boven en Beneden Saramacca blijven één district, met eenige uitbreiding van gebied in den Saramaccapolder.

Het district Cottica vervalt en wordt verdeeld in de districten Commewijne en Marowijne, met de standplaatsen Nieuw Amsterdam en Albina voor de genoemde commissarissen, terwijl Moengo (inbeheerd bij Marowijne) een hulpkantoor zal krijgen. In verband met de nieuwe indeeling der districten, is ook in de organisatie van het districtsbestuur eenige wijziging gebracht.

... zware regenval. „De West” van 20 Mei schrijft: de voorspelling die prof. Harrison in Demerara deed, kort voor zijn dood verleden jaar, dat de regens jaars blijkbaar een serie van regenarme jaren ingetreden, komt niet bepaald uit. Was verleden jaar een zeer droog jaar, dit jaar is de regenval boven het normale. Het normaal gemiddelde is tot eind pril 806,3 m.M., doch bedroeg in loopend jaar 845,5 m.M. (In schrille tegenstelling met 1926, toen tot eind April slechts 151 m.M. regende).

De maand Mei belooft nog erger te worden. Verleden week Vrijdag viel een bui van ongeveer 100 m.M. te Paramaribo. Gistermiddag bracht ons weder een zware bui, welke begon om kwart vier en drie en onafgebroken aanhield tot acht uur avonds. Op dat oogenblik was er reeds ruim 100 m.M. regen gevallen. Daarna ging de regen over in een soort motregen, welke aanhield tot morgen half vijf. Om acht uur van morgen was de automatische regenmeter in den Cultuurpark een regenval aan van 144 m.M. Deze geweldige watermassa is dus gevallen in den tijd van 17 minuten.

De halve stad stond toen onder water. In vele huizen drong het water door tot in de huizen. De straatbreedte van de straat, van huis tot huis, een geveel gelek. Op vele plaatsen dreven de bruggen weg. De zwaar ook, is deze bui toch nog niet de zwaarste die in Suriname is beleefd. Wij herinneren ons nog heel goed de ontzettende regenbuien in het jaar 1902, toen in de maand Januari in een etmaal 202 m.M. water viel.”

... de N.R.Crt. van 24 Juni Ochtendblad A het volgende bericht: Het Aardrijkskundig Gezelschap te Amsterdam heeft aan den minister van onderwijs, kunsten en wetenschappen een adres gezonden, waarin het wordt verzocht om het naar zijn oordeel ten zeerste gewenscht is om op de Hoogere Burgerscholen met vijfjarige cursus (H.B.S.) zoowel in de vierde als in de vijfde klassen twee uren ter beschikking van het aardrijkskundig onderwijs in de Aardrijkskunde te hebben, en in elk geval twee uren aardrijkskundig onderwijs in de vijfde klassen noodzakelijk worden geacht.

... dat het aanbeveling verdient om het eindexamen op de genoemde Hoogere Burgerscholen te doen omvatten in de eerste plaats de hoofdzaken uit de algemeene natuurkundige en sociale aardrijkskunde, en in de tweede plaats meer in het bijzonder de natuurlijke en sociale Aardrijkskunde van Nederland, Nederlandsch Oost- en West Indië en van de belangrijkste landen op aarde, deze laatste zoo mogelijk naar de keuze van de(n) betrofde leer(a)r(e)s, en tevens om de nadeelshalve adr. dringend verzoekt, bij de naderende regeling van dit deel van het middelbaar onderwijs met deze wenschen ernstig rekening te worden gehouden.

... het „Tijdschrift voor Economische Geographie” van 11 Juni geeft de heer Fred. Oudmans Dentz een vervolg van zijn artikel: „Eenige beschouwingen over Suriname”.

Zang, Hygiën. spreken

Declamatie - Ademgymnastiek
Behandeling van spraakgebreken

HENRIETTE J. ALMA

Gewezen assist. van Jeanne van Oldenbarneveldt, Berlin.
Spreekuur DINSDAGS en VRIJDAGS 1 tot 2.

Sweelinckstraat 185 - 's-Gravenhage
Aanbevelingen van H.H. Doktoren. 765L

In „Morks' Magazijn” van deze maand een schets van de hand van den heer C. K. Kesler: „Schipbreukelingen. Uit het leven der Fransche deportés”. Met illustraties van J. G. Kesler.

In het „Verslag omtrent den toestand van het Museum voor Land- en Volkenkunde en van het Maritiem Museum „Prins Hendrik” te Rotterdam over het jaar 1926” eenige mededeelingen over het „klavierslot” der negers in Suriname, welk slot verdrongen wordt of is door ijzeren hangsloten.

Men deelt ons mede dat van het schoolboekje van den heer Herm. J. Jacobs „Suriname. Aardrijkskundig leesboek” bij de firma J. B. Wolters te Groningen, de derde druk ter perse ligt.

Curaçao.

Dr. J. P. Evertsz †.

Bij het ter perse gaan van ons blad bereikt ons het droef bericht van het overlijden van dr. J. P. Evertsz. Deze tijding is buitengewoon schokkend, want al deed zijn maandenlang ziekbed niet anders verwachten dan dat dit het einde zou zijn, de dood blijft even hard als onverbiddeijk voor hen, die achterblijven.

Dr. Evertsz heeft behoord tot de Curaçaoënaars van bijzondere verdienste. Hij studeerde te Leiden, promoveerde tot doctor in de geneeskunde en vestigde zich in zijn geboorteland. Daar bracht hij het in 1914 tot den hoogsten rang in het corps der geneeskundige ambtenaren, tot stadsgeneesheer, en onvermoeid was hij steeds gereed bij nacht en dag zijn ambtelijke verdiensten te verleen aan rijk en arm en vond daarbij werklust en werkkraft in een uitgebreide particuliere praktijk. Man van buitengewone minzaamheid en rechtschapenheid was hij algemeen geacht en het is te verstaan, dat ook buiten zijn ambtelijk werk op hem een beroep werd gedaan.

Dat geschiedde op voor dr. Evertsz zeer vereerde wijze. In 1911 was hij tot lid van den Kolonialen Raad verkozen, en twee jaar later werd hem bij afwezigheid van voorzitter en ondervoorzitter, de voorzitting der vergaderingen tijdelijk opgedragen. Ook in dit college onderscheidde dr. Evertsz zich. Zijn bedachtzaam bezonken oordeel, zijn zelfstandig optreden, als het noodig was, gaf hem een luisterend oor en dwong eerbied af.

Sinds eenige jaren woonde dr. Evertsz in Den Haag. Nog eens maakte hij een reis als scheepsdokter met een der K. W. I. M.-booten en het moet hem, die zijn land in tijden van onspoed zoo lang gediend had, goed gedaan hebben, den nieuwen dag te zien glore; ook ginds zal het bericht van zijn heen gaan droefheid wekken.

Wij scharen ons onder hen, die dit welbestede leven in dankbare herinnering houden.

Pessimisme.

Met een korte beschouwing over de behandeling der begrooting voor 1928 door den Kolonialen Raad willen wij wachten tot de notulen verschenen zijn. Aan de *Amigoe* ontleenen wij, dat ook de gelden voor salarisverbetering der ambtenaren zijn geschrapt, en dat een sluitende begrooting verkregen is ten koste van veel uitstellen tot later.

Zoals men een niet-sluitende begrooting kan forceeren door belachelijke ramingen, kan men een sluitende krijgen door dringende voorzieningen naar suppletoire begrootingen te vernieuwen. Voor het een noch voor het ander is staatsmanswijshheid noodig.

Voor ditmaal willen wij, op iets anders wijzen. Het is wel merkwaardig, dat terwijl hier telkens optimistische beschouwingen over Curaçao worden gehoord, uit het land zelf meermalen andere stemmen worden vernomen. Het raadslid Perret Gentil zei in den K. R. bij het begrotingsdebat volgens het verslag in de *Amigoe* onder meer het volgende:

„Waar het overdreven gevoel van optimisme reeds begonnen is schade te veroorzaken, is in onze arbeiderskringen. Tegenwoordig verdient een timmerman of een metselaar drie of viermaal zooveel als een jaar of acht geleden, hetgeen zeer zeker toe te juichen is, maar, helaas, presteeren zij tegenwoordig niet eens de helft vergeleken met hetgeen zij vroeger deden voor minder loon. Het idee

HOKSBERGEN

ZOEKT NIET VRAAGT HET ONS

VILLA'S, HEERENHUIZEN, BOVEN- EN BENEDENHUIZEN, WINKELHUIZEN, EN PAKHUIZEN, op elken stand en voor elke beurs te koop en te huur. Ernstigen reflectanten worden zonder eenige verplichting alle inlichtingen kosteloos verstrekt, terwijl zij gratis per auto worden gehaald en gebracht door het Woningbur.

HOKSBERGEN :: BEZUIDENHOUT 14
TELEFOON 70343 DEN HAAG

**Doeltreffende
reclame vereischt
groote
publiciteit**

WANNEER U PERIODIEKEN

wilt uitgeven, wendt U dan tot ons. Wij zijn daarvoor speciaal ingericht en kunnen derhalve voor

goede en tijdige aflevering

zorg dragen - Desgewenscht verzorgen wij mede voor U de

Administratie en Expeditie

Onze rotatiepersen staan gereed voor Uw GROOTE OPLAGEN, onze prima snelpersen voor die tijdschriften waarbij het vooral op KUNSTDRUK aankomt

N.V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
NOBELSTRAAT 20 - DEN HAAG - TEL. 11987

BRIEVEN en stukken, de afdeling Advertenties betreffende, uitsluitend te adresseeren: Administratie Koloniaal Weekblad, Nobelstraat 20, Den Haag. Dus NIET enkel Drukkerij Ten Hagen.

LIJST VAN ADRESSEN

ten behoeve van Repatrieerenden

(Vervolg).

MUZIEKHANDELAREN

Ph. Kruseman, Noordeinde 91, Den Haag.

OPTICIENS

P. W. Hiele, L. Jansstraat 27, Utrecht.
G. v. Monsjou, Valkenboschplein 19, Den Haag.

PASSAGE-BUREAUX

Crans & Co., Plein 22a, Den Haag.
De Vries & Co., de Ruyterkade 100, Amsterdam.

PARAPLUIE-MAGAZIJNEN

Kalker's Modemagazijn, Kalverstr. 100, Amsterdam.
A. Querelle, Schoolstraat 10, Den Haag.

PIANOHANDELAREN

G. Elshove, L. v. Meerdervoort 427, Den Haag.
L. Jacobi, Regentesselaan 123, Den Haag.

PORSELEIN EN AARDEWERK

Focke en Meltzer, Hoogstraat 5, Den Haag.
C. Hoying, Spuistraat 20, Den Haag.

POSTZEGELHANDELAREN

J. K. Rietdijk, L. Poten 15a, 's-Gravenhage.
G. Rootlieb, Heerengracht 8, 's-Gravenhage.

RECHTSKUNDIGE BUREAUX

v. d. Geer, W. de Withstraat 79, Den Haag.

RESTAURANTS

Rest. Duinoord, Sweelinckplein, Den Haag.
W. F. Klink, Wagenstraat 109a, Den Haag.
Rest. Promenade, Oude Schev. weg 21, Den Haag.
Rest. de Twee Steden, Buitenhof, Den Haag.

RIJWIELHANDELAREN

J. F. Vrolijk, W. de Withstraat 68, Den Haag.

SCHOENMAKERS

A. J. Linneweever, Westeinde 32a, Den Haag.

STAALWAREN

J. A. Schlette, Willem de Zwijgerlaan 50, bij Fred.
Hendriklaan, Den Haag, Telefoon 50888.

STOOMERIJ EN OPPERSERIJ

Snel Opperserij A.S.O., Azaleastr. 126, Den Haag.

STOOMVAARTLIJNEN

Kon. Paketvaart Mij., Amsterdam.
Rotterdamsche Lloyd, Rotterdam.
Stoomvaart-Mij. Nederland, Amsterdam.

TANDARTSEN

A. J. M. v. d. Sprong, Laan van Meerdervoort 426,
Den Haag.
J. van Veen, Weimarstraat 27, Den Haag.

TEHUIZEN VOOR KINDEREN

Kl. Opvoedingstehuizen, Pr. Mauritsplein 23, Den
Haag.
H. Lenstra, Hoofdweg 53, Amsterdam.
Tokuni, Amersfoort.
Zandbergen, Amersfoort.

TEHUIZEN INDISCHE BEDIENDEN

Persinggahan, v. Boetselaerlaan 2, Den Haag.

TOKO'S

Toko Bogor, Suezkade 12-12A, Den Haag.

TRICOT-GOEDEREN

Iserief & Co., Veenestraat 16, Den Haag.

UITZENDING VAN DINERS

Maison Blom, 2e Schuytstraat 77, Den Haag.

VEILINGZALEN EN VERKOOPHUIZEN

Kunstaal Erica, Oude Schev. weg 25, Den Haag.
Verkooplokaal Pot, Gr. Hertoginnelaan 103, Den
Haag.

VERMAKELIJKHEDEN

Dierentuin, Benoordenhoutscheweg, Den Haag.
City Theater, Veenestraat, Den Haag.

VERZEKERINGEN

's-Grav. Rijwielverz. Mij., Conradkade 56, Den Haag.
Onderl. Levensverz. Eigen Hulp, Kortenaerkade 3,
Den Haag.
Schenzer's Alg. Ass. Kantoor, Papaverhof 35, Den
Haag.

VLEESCHHOUWERIJEN

H. J. M. van Duyne, Keizerstraat 165, Scheveningen.
Verwoerd, Heerenstraat 11, Voorburg.

WASCH- EN STRIJKINRICHTINGEN

Gebr. Smeele, Haagweg 499, Loosduinen.

ZANG

Mevrouw Alma, 2e Sweelinckstr. 185, Den Haag.

„DEN LINDENHOF“
TE VIERHOUTEN BIJ NUNSPEET (G.)

GEZELLIG VACANTIEHUIS
GEOPEND VAN MEI—OCTOBER

PRACHTIGE OMGEVING - BOSSCHEN
EN HEIDE - PRIJS f2.50 PER DAG

schijnt zich van hen te hebben meester gemaakt dat een vermeerdering van loon gepaard moet gaan met een vermindering van arbeid. Dit komt nog sterker uit bij onze losse arbeiders, sjouwers, kade- en bootwerkers, kolendragers, enz. enz. Onze haven had vroeger een gunstigen naam van wege hare billijke loonen en vlugge levering van ladingen steenkoolen, maar tegenwoordig kan de reputatie van onze haven in het buitenland niet erger zijn. De werklieden verdienen véél meer, maar het is treurig te moeten bekennen dat zij daarvoor zoo goed als niets presteeren, en de schepen die hier moeten lossen of laden ondervinden meermalen onnodig oponthoud. Niet alleen wordt er slecht gewerkt, maar de meeste werklui als zij reeds wat geld verdienen hebben, blijven eenvoudig een paar dagen zonder te werken, totdat zij die centen op-gemaakt hebben; dan pas zijn zij bereid weer aan het werk te gaan.

Wanneer b.v. een stoomboot steenkolen komt laden, wordt het werk begonnen met een voldoende aantal kolendragers, maar na drie of vier uren begint dit aantal zoetjes aan af te nemen, en vermindert geleidelijk naarmate de dragers op eigen houlje het werk neerleggen, totdat er slechts een paar kolen blijven dragen, waardoor het werk natuurlijk stop gezet moet worden om pas den volgenden dag hervat te worden, zulks wanneer de boot tijd heeft om te wachten, anders moet de boot, half gebunkerd, zijn reis voortzetten en in een andere haven zijn voorraad aanvullen. Dit is treurig.

Het is mij bekend, Mijnheer de Voorzitter, dat schepen die hier wilden bunkeren, dit in het geheel niet hebben kunnen doen door gebrek aan werkvolk; de kolendragers hadden dagen te voren voldoende geld verdiend en waren niet genegen te werken, daar zij nog genoeg geld op zak hadden om in hunne onmiddellijke behoeften te voorzien.

Zulk een ongezonde toestand, Mijnheer de Voorzitter, is zeer gevaarlijk en als de huidige opbloei plotseling tot een einde mocht komen (hetgeen ik niet hoop), zouden wij ons in een toestand bevinden die alle beschrijving te boven gaat; Wij zouden teruggaan naar het Curaçao van vroeger, maar niet met den goeden naam, die onze haven toen had, maar berucht als een slechte en dure havenplaats. Ik geloof dan ook, dat deze verregaande nonchalance en apathie die zich van onze arbeidersklasse hebben meester gemaakt op alle mogelijke manieren bestreden moeten worden. Veel zou door het Bestuur in deze richting gedaan kunnen worden door het werk te reglementeeren, en elk van ons, naar reden van zijne krachten, moet daartoe medewerken. De Geestelijkheid, waarvoor de bevolking van Curaçao zooveel eerbied heeft, zou ook zeer veel in dit opzicht kunnen doen.

Als al onze arbeiders overtuigd konden worden, werk te leveren naar evenredigheid met het loon dat zij genieten, zou onze haven spoedig haar goeden naam kunnen herwinnen, vóórdat die totaal verloren zal zijn gegaan, en door geregeld te werken en hunne centen op te sparen, zullen die arbeiders elk spoedig een klein kapitaaltje bijeen hebben, waardoor niet alleen hun eigen welvaart, maar ook de welvaart van de geheele kolonie zal toenemen.

Een woord, dat overweging verdient. Curaçao zou zich wel eens economisch den dood kunnen eten aan zijn toch altijd nog maar zeer betrekkelijke welvaart.

Bij!

Wel wat erg misplaatst is de verwondering van den Kameroverzichtschrjver van het *Algemeen Handelsblad*, die aan het slot van zijn verslag van de zitting der Eerste Kamer, waarin de Curaçaosche begroting van 1927 behandeld werd, neerschreef als hadde hij het grootste nieuws gehoord:

„Merkwaardig deze mededeeling van den minister, dat de totale tonnenmaat van de schepen, die Willemstad aan doen, thans die van Amsterdam overtreft.”

De heer Oudschans Dentz maakte in *De West-Indische Gids* reeds verleden jaar wereldkundig, wat de pers reeds eerder gedaan had, dat reeds in 1925 Curaçao niet alleen in tonnenmaat, maar ook in aantal der binnengevallen schepen Amsterdam overtrof.

Huisvlijt.

Het jaarverslag over 1926 vermeldt, dat het aantal leden toenam. Voor f10.500.— ruim werd aan handwerken ingekocht, terwijl voor bijna f13.000

Vraagt onze heerlijke Bessensap
eigen fabrikaat
Bij levering buiten Den Haag, 24 flesschen franco thuis

Drogisterij Firma DE BOER
G. KEHLENBRINK Gzn.

Paulus Buysstraat 9   Telef. 51893
SCHEVENINGEN

werd verkocht. f 530 werd uitgekeerd als „diedend” aan de inzenders, van welke voor ten minste f 25.— werd verkocht. De voorraad handwerken bedroeg op 31 Dec. 1926 f 3698.65, tegen f 2441.00 op 31 Dec. 1925.

Hoe zit dat?

Jan Paul vertelt in een zijner *Ditjes en Dattjes* dat hij in 1897 in den laten avond eens geroepen werd bij het ziekbed van een doodzieken man, dat zich toen „binnen 'n half uur” het volgend spelde: „Guan z'n hart uitgestort, was getrouwd met dat zielige moedertje van z'n kinderen, reisvaardig gemaakt voor de groote reis naar „eeuwigheid”. Waren de ambtenaren van den H. S. er destijds zoo gauw bij? Heeft Jan Paul iets gedaan wat hij niet doen mocht? Of..... zijn menschen niet getrouwd?

Curaçaosche Bank.

In Aug. 1914 werd als oorlogsmaatregel bepaald dat de verplichting van de Curaçaosche bank tot inwisseling harer bankbiljetten zou zijn geschorst. Thans wordt voorgesteld de daaromtrent gemaakte bepaling in te trekken, daar de reden, die die bepaling heeft geleid, moet beschouwd worden niet meer te bestaan. De Koloniale Raad zal hier tegen wel geen bezwaar hebben.

Openbare Werken.

Naar *La Cruz* meedeelt, heeft de onlangs tijdelijk tot directeur van O. W. benoemde heer R. Beaujon Jr., plan om met verlof naar Nederland te gaan. Het blad wenscht, dat de heer Beaujon, die blijikbaar op tot voldoening strekkende wijze hebben kunnen is met het herstel van straten en wegen, dit verlof op zijn minst een jaar zal uitstellen. Hij vraagt het Bestuur dit werk af te scheiden van O. W. en onder leiding van den heer Beaujon een afzonderlijke afdeling Straten en Wegen in te richten.

Goed op de hoogte!

La Cruz vertelt, dat een uitgeverijfirma in Rotterdam dezer dagen een prospectus zond, geadresseerd aan de heeren Niewindt, Eistemaker, Ewijk, Reijnen en Joosten.

Uit den Verren Vreemde.

De Britsche koloniale conferentie.

Doordien onderwerpen van den dag zich ter spreking aanmeldden, is de beurt van de Koloniale conferentie, die te Londen gehouden is onder leiding van den minister van koloniën, Amery, wettelijk achter gesteld, al werd zij door ons wel kort geleden gekondigd. Deze is, zooals men weet, iets gehoeft anders dan de z.g.n. Rijksconferentie, welke een half jaar geleden ook te Londen gehouden werd, en waarbij dan de eerste ministers van de zelfbesturende dominions samenkwamen met de leiders der Britsche ministers, om over Rijksaangelegenheden te beraadslagen. Voor de Koloniale conferentie waren 24 Britsche gouverneurs, residenten, commissarissen, bestuurders van de over den geheelen aardbol verspreide koloniën, protectoraten en mandaatlanden nu opgeroepen, om in gemeenschappelijk overleg na te gaan in welke richting zichten nauwere samenwerking onderling en met het moederland gewenscht kan zijn, of de een of de ander van den ander, of iets kan doen dat een ander ten goede kan komen.

In de openingsrede op 10 Mei zeide de heer Amery, dat de conferentie nuttig werk zou doen als zij middelen wist aan te wijzen om de eenheid van structuur, administratie en rechtswezen te bevorderen, er kan veel meer samenwerking bestaan en meer uitwisseling van kennis op wetenschappelijk en technisch gebied.

In de paar weken van haar samenzijn heeft de conferentie vraagstukken aan de orde gesteld van bestuur, gemeenschapsmiddelen, handel, cultuur, onderwijs, blijvende organisatie voor nauwere samenwerking en bijeenkomen tot overleg op gezette tijden.

Laten wij ons, nu wij op gedanen arbeid terugzien, bepalen tot het vermelden van eenige resultaten, die als goede vruchten ervan kunnen worden beschouwd.

Een commissie is ingesteld om voorstellen te doen tot stichting van een corps onderzoekers en deskundigen, ten einde alles wat op dit gebied in de kolonie te doen is meer stelselmatig te beheerschen en te regelen. Men heeft daarbij niet alleen 't oog op exploratie, maar ook op onderzoek in

Tel. Voorburg 106

Vleeschhouwerij - Spekslagerij

Oude gerenommeerde Zaak. Daar benevens zeer concurrerend adres

VERWOERDT :: VOORBURG

HEERENSTRAAT 11

TELEFOON V. 106

BELT
ONS OPI!

Verwoerd-Voorburg, Tel. V. 106

Leverancier van de voornaamste families uit Den Haag en Voorburg

VRAAGT BIJ ONS PRIJSOPGAAF

HEERENSTRAAT 11

TELEFOON V. 106

WARMWATER

Gratis G.E.B. warmwater-installatie

INLICHTINGEN:

M. A. VROLIJK

Thomsonlaan 41 Telef. 35618

'S-GRAVENHAGE

Alle voorkomende reparatiën tegen concurrerende prijzen.

5169

SCHOENMAKER

BLIJF BIJ JE LEEST!

Een oud spreekwoord en een wijs spreekwoord. Alleen in zijn eigen vak kan iemand iets goeds praestieren. Een bankier heeft geen verstand van den kaashandel, evenmin als een electricien van hondenscheren. Maar allemaal kunnen zij in enkele uren leeren drukken, teminste als men de verzekeringen gelooft der handelaars in

KANTOOR-DRUKMACHINES.

Als men dan zoo'n machine aangeschaft heeft, valt het aanleeren van het drukkersvak lang niet mee, het werk kan niet halen bij dat van een goed geoutileerde drukkerij en slecht reclamedrukwerk is het tegendeel van een reclame. Indien gij echter met uw drukwerk eer wilt inleggen en er de aandacht op wilt zien gevestigd, bestelt het dan bij de

N.V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
NOBELSTRAAT 20 * TELEF. 11987

Engelsch BLAUW

Colb. Cost. 98.-
naar Maat

Dit costuum garandeeren wij ten volle voor soliditeit, kleurechtheid 5030

Onverslijtbaar

C. H. ERNENS VALERIUSSTR. 39 DEN HAAG
h. Danckertsstraat TELEFOON 34336

huyzen en H. F. Wagenaar Reisiger, de heeren Z. G. Ph. Marcella (voor wien geen plaatsvervanger werd aange-
wezen) en W. C. Clasener, der Vereeniging „Suriname”.

De voorzitter opent de vergadering en heet de aanwezigen welkom. Hij stelt voor de lezing der notulen van de vorige H.B.-vergadering achterwege te laten, bijaldien deze in het orgaan afgedrukt geworden zijn en mitsdien bekend. Conform besloten, zijnde de notulen hiermede gearresteerd.

Daarna worden de punten der agenda van de Algemeene Vergadering een voor een aan de orde gesteld en de behandeling daarvan in gemeenschappelijk overleg vastgesteld.

Sluiting.

NOTULEN DER JAARLIJKSCHE ALGEMEENE VERGADERING

op dienzelfden dag en terzelfder plaatse, des voormiddags ten 11 ure.

(Voorl. goedgekeurd in de verg. van het Dagel. Bestuur van 15 Juni 1927).

Aanwezig allen die ter H.B.-vergadering aanwezig waren, verscheidene afgevaardigden uit de afdelingen en een aantal dames en heeren belangstellenden, in totaal ± 50 personen.

De voorzitter opent de vergadering en houdt de volgende rede:

Dames en Heeren.

Ik roep u allen een hartelijk welkom toe. Dat naast de leden welke de verschillende afdelingen in den lande naar de vergadering afvaardigden, nog zoovele andere leden zich in ons midden bevinden, is een verblijvend teeken. Dit wijst op eene toenemende belangstelling van de zijde van de leden, eene belangstelling die onze vereeniging ongetwijfeld ten goede komt en de taak van ons bestuur veraangenaamt. Wanneer ik bij uitzondering enkelen uwer persoonlijk verwelkomen zou, is dit om zeer bijzondere redenen.

De eerste betreft mevrouw Clifford-Kock v. Breughel. Het zal u allen ongetwijfeld bijzonder aangenaam zijn die trouwe bezoeker van onze vergaderingen, die wij ten vorigen jare om gezondheidsredenen moesten missen, wederom in ons midden te zien. Jaren achtereen was zij als voorzitter van de afdeling Breda de ziel van die afdeling, ettelijke jaren was zij ook bezielend lid van ons hoofdbestuur. De vereeniging is haar dan ook veel verschuldigd. Toen mevrouw Clifford-Kock v. Breughel ten vorigen jare meende dat haar krachten niet meer toelieten alles te doen wat zij voor de vereeniging zou willen doen, achtte zij 't in 't belang van de vereeniging haar bestuursfuncties naar te leggen. De afd. Breda vond hierin aanleiding Mevr. Cl. tot eereled van de afd. te benoemen en het hoofdbestuur onder nadere goedkeuring van de algemeene vergadering, haar het eerelidmaatschap van de vereeniging aan te bieden.

Dames en heeren, u allen weet wat de vereeniging aan Mevr. Cl. verschuldigd is. Ik stel u voor die nadere goedkeuring spontaan te verlenen. (Algemeene instemming).

Onder de aanwezigen is er voorts een persoon waarop ik niet kan nalaten uwe aandacht te vestigen. Ik bedoel Mr. Fauser, onze hoofdvertegenwoordiger in N.-I., aan wien door de Ind. Regeering als rechterlijk ambtenaar een buitenlandsch verlof is toegekend. Het zal u zeer zeker een behoefte zijn om deze toevallige gelegenheid te baat te nemen om den heer Fauser dank te zeggen voor het vele dat hij in het belang van onze vereeniging in Indië reeds verrichtte en hem toe te wenschen dat hij na terugkomst in Indië door de voeling, welke hij gedurende zijn verlof met de vereeniging had, zijn werk met nog grooter succes zal zien bekroond, hetgeen zoowel tot heil van de vereeniging als tot zijn persoonlijke voldoening zal strekken.

Aan onze Amsterdamsche afdeling hebben wij het te danken dat deze vergadering in de hoofdstad van het land gehouden wordt en aan de Kon. Vereeniging het Kol. Instituut, dat wij het voorrecht genieten deze te mogen houden in hare woning. Terwijl wij later gelegenheid zullen hebben voor dat voorrecht onzen dank te betuigen aan den Raad van Beheer van dat machtige lichaam, waarop Nederland terecht trotsch kan zijn, is het, naar ik meen, thans het juiste oogenblik waarop wij uiting kunnen geven aan onze gevoelens ten opzichte van onze afdeling Amsterdam. Namens u allen zeg ik daarom onze gastvrouw hartelijk dank zoowel voor hare vriendelijkheid om ons vandaag te ontvangen als voor het belangrijke programma voor hedenmiddag dat zij voor ons ontwierp. (Applaus).

Aan dat woord van dank moet ik helaas een woord van deelneming toevoegen in het verlies dat die afdeling kortelings trof door het verscheiden van een harer bestuursleden. Ofschoon de groote verdienste van Eduard Cuypers buiten het terrein van de vereeniging Oost en West ligt, heeft hij zich ook voor onze vereeniging, welke hij een warm hart toedroeg, gedurende vele jaren verdienstelijk gemaakt.

Het was in den zomer van het jaar 1597, dus juist 330 jaar geleden, dat 3 van de 4 schepen door een Amsterdamsche Compagnie uitgerust voor Indië, na eene reis van bijna 2½ jaar vandaar te Texel terugkwamen. Ofschoon de nitslag van dezen eersten tocht uit financieel oogpunt niet schitterend was, werd de overgebleven bemanning met teekenen van vreugde te dezer stede out-

vangen; immers, de weg over zee naar het Oosten voor Nederland gebaad.

Wie had toen kunnen denken, dat er een tijd zou men, waarin niet alleen over zee in enkele weken door de lucht met die gewesten geseind, door de lucht daarheen gevlogen, door de lucht daarmede gesproken zou kunnen worden. Die gewesten liggen thans niet geïsoleerd. Hieraan is ongetwijfeld niet enkel verbanden. De ongelukkige uitwerking, welke de communistische propaganda op Java en Sumatra gehad heeft, ligt nog versch in ons geheugen. Nog verscherpt echter de heugelijke gebeurtenis, dat onze Koningin en Juliana per radio Oost- en West-Indië voor het eerst toespraken.

Dames en heeren. Ik stel u voor de gelegenheid wij zoo kort daarna in vergadering bijeen zijn, en grijpen om tot H.M. de Koningin het volgende te richten:

„De Vereeniging Oost en West in algemeene vergadering te Amsterdam bijeen, in het Koninklijk Instituut gevoelt zich gedrongen uiting te geven aan hare dankbaarheid voor de hulde en dank nu Uwe majesteit de vereeniging schitterende resultaten eener bewonderenswaardige poging op treffende wijze onverwijd benut heeft en de moederlandschen grond een hartelijk woord te richten op Oost- en West-Indië, waarmede een onvolprezen en aangewend is om de versterking van den band tusschen Nederland en Indië — doel dezer Vereeniging — te vorderen.

Voorzitter ZUYDERHOFF

Algemeene bijval.

Dames en Heeren.

Het leven is vol tegenstellingen. Na het verleden van het heugelijk feit vraag ik uwe aandacht voor eenigszins beschamend feit, n.l. dit dat het onderwys in Nederland in het algemeen niet voldoende rekening houdt met de groote betekenis van de overzeesche deelen van het Rijk. Met het oog hierop organiseert telken jare het Comité voor Ind. lezingen en leergangen, waarvan de vereeniging deel uitmaakt, in verschillende plaatsen ons land voor onderwijzers en onderwijzeressen Ind. leergangen en te Amsterdam voor leeraren en kolon. vacantiëcursus. Door de zelfde gedachte gedreven steunt de vereeniging Jan Pietersz. Coen elk jaar enkele leergangen in de gelegenheid om een reis naar Indië te maken, aan de leerlingen van de lagere scholen meer kennis van Oost- en West-Indië bij te brengen is voorts bij ons bestuur het denkbeeld gerezen om voor de leerlingen de hoogste klassen der scholen een boekje te samenstellen. Voor de samenstelling van dat boekje heeft zich een alleszins deskundige kracht beschikbaar gesteld — de heer Lekkerkerker. Voor de verspreiding van het werkje heeft de Minister van Onderwys en Medewerking toegezegd. Het bestuur is thans de trachten de voor de verwezenlijking van het denkbeeld benodigde gelden bijeen te verzamelen.

Zoowel dit boekje als de cursussen van het Comité van Indische lezingen en leergangen zijn, hoe nuttig ook loffelijk zij ook mogen zijn, intuschen slechts lagere deelen, welke toegepast worden in afwachting van de doende maatregelen, welke door de Regeering in het belang van het Rijk genomen dienen te worden.

Die maatregelen zullen v.n.l. hierin moeten bestaan dat

1e. meer tijd op de scholen voor het onderricht van de kennis van de overzeesche gewesten beschikbaar gesteld wordt, en

2e. meer waarborgen verkregen worden, dat de personen, die dit onderricht geven, zich de vereischte de daarvoor verworven hebben.

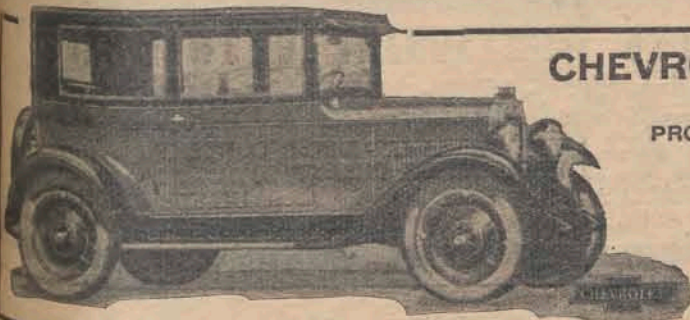
Wat het eerste punt betreft kan ik nog mededeelen dat naar aanleiding van een voorstel van onze Nijmsche afdeling, het zoeven genoemde Comité van Ind. lezingen en leergangen besloten heeft een commissie van deskundigen te benoemen, aan wie de vraag worden voorgelegd, in hoeverre de aanhangende wet van de wet op het M. O. dienstbaar gemaakt kunnen worden om op de H.B.S.-en de aardrijkskunde van Indië meer tot haar recht te doen komen. Ten zien van het 2e punt wil ik erop wijzen, dat voor de verkrijgen van bedoelde waarborgen de Regeering getwijfeld partij zal kunnen trekken van het onder dat het Kol. Inst. in de land- en volkenkunde georganiseerd is.

Dat de Regeering, die zeer zeker van goeden wil is, er spoedig in moge slagen de bedoelde afdoende maatregelen te nemen, is mijn hartgrondig wensch, om die maatregelen krachtig zullen medewerken aan de versterking van den band tusschen de verschillende deelen van het Rijk. (Instemming).

Uit het door onzen secretaris samengestelde verslag over het jaar 1926, dat aanstonds aan de orde kwam, blijkt dat de vereeniging vooruitgaande is. In de vergadering zal deze vergadering tot haar verdere bloei, verklaar ik haar voor geopend. (Langdurige instemming).

De heer v. d. Wall Bake, voorzitter der afdeling Amsterdam, verkrijgt hierop het woord, leggende de vergadering de vraag voor of men, gehoord het even geuite, met redenen omkleeden wensch met betrekking tot de verbetering van het onderwys in Nederland van de Overzeesche gewesten, voor het denkbeeld van om dat verlangen om te zetten in eene aan de Regeering in te dienen motie. Daar zulks de algemeene goedkeuring der Alg. Vergadering blijkt weg te dragen.

CHEVROLET PONTIAC OAKLAND

PRODUCTEN GENERAL MOTORS CORPORATION

HOOFDIMPORTTRICE:

VOOR DEN HAAG EN OMSTREKEN

5444

N.V. JAMES NEFKENS' AUTOHANDEL

v. MEERDERVOORT 96c. Tel. 35970, 34247

De heer v. d. Wall Bake de volgende motie voor, welke bij acclamatie wordt aangenomen:

De Vereeniging Oost en West, in algemeene vergadering te Amsterdam bijeen;

overwegende, dat het onderwijs, zoowel op de lagere scholen als op de scholen voor M. en V. H. O., aan de jeugd in Nederland in het algemeen niet voldoende rekening houdt met de groote beteekenis van de overzeesche deelen voor het Rijk in zijn geheel;

overwegende, dat daardoor, afgescheiden van andere oorzaken, de banden tusschen Nederland en de overzeesche gewesten niet zoodanig versterkt worden als wenselijk en noodig is.

Noodigt het H.B. uit de Regeering te verzoeken zoo spoedig mogelijk afdoende verbetering aan te brengen.

Overgaande tot punt 2 der agenda, de notulen, van welke geen voorlezing verlangd wordt, worden deze afgeleest en komt thans aan de orde punt 3: Jaarverslag, Rekening en Verantwoording 1926, enz. Hierop treft de Voorzitter het volgende:

Alvorens te vragen of iemand omtrent het jaarverslag een woord verlangt zou ik mij willen veroorloven, in aansluiting aan dat verslag, eene mededeeling te doen, waaraan echter nog een woord van dank voor de samenwerking aan het adres van onzen ijverigen secretaris, die zich dagelijks verdienstelijk maakt voor de Vereeniging. (Applaus).

De mededeeling, die ik in aansluiting aan het jaarverslag wensch te doen, is deze, dat waar dank zij het samenwerken van onze afdelingen en van den heer Sandberg, het aantal leden en begunstigers sedert wederom niet onbelangrijk is toegenomen, het Hoofdbestuur

verzoekt de afdelingen te verzoeken om de afdrachten van de afdelingen aan het Hoofdbestuur te laten verminderen van 60 tot 40 %, terwijl het in de afdrachten van de afdelingen ter aanmoediging voor de afdelingen van begunstigers (sters), zonder het tegenwoordige voorbehoud dat ter zake slechts in maximum 10 % behouden mag worden, steeds in 't bezit van 40 % der bijdragen dezer contribuanten te laten. Het Hoofdbestuur, overtuigd van de noodzakelijkheid van het hebben van krachtige afdelingen, hoopt dat zijn financiën niet alleen zullen toelaten die proef te bestendigen, doch zoodanig zullen ontwikkelen dat de afdracht van de afdelingen aan de kas van het Hoofdbestuur nog geringer zal kunnen zijn.

De afdelingen hebben in het afgelopen jaar goed werk verricht; de een heeft wat meer dan de ander gedaan, de een heeft wat meer succes gehad dan de ander, doch zonder onderscheid hebben zij haar best gedaan.

Ik stel U voor de afdelingen daarvoor onzen dank te betuigen. (Bijval).

Dames en Heeren, stel ik U voor hulde te betuigen: Aan Mevr. van Assen-Sol, die haar plaats in het Hoofdbestuur in het belang van de vereeniging afgeeft aan den heer Sandberg en

aan den heer Sandberg voor het succesvolle werk dat hij voor de vereeniging deed. (Instemming).

Het rapport der Commissie van Verificatie wordt voorgelezen, Rekening en Verantwoording '26 en Begroeting 1927 goedgekeurd en het H.B. gedéchargeerd.

Punt 4 der agenda: Benoeming Verificatie-Commissie der Jaarrekening 1927.

Hierbij deelt de Voorzitter mede, dat de heer De Bordes, een der leden der Commissie, die eenige jaren achtereenvolgende die functie verricht heeft, verzocht heeft vervangen te worden. In zijne plaats heeft de heer M. J. Lusink zich bereid verklaard deel uit te maken dezer Commissie, welke voorts bestaat uit de H.H. J. van Haften en G. W. Erfmann. Aan al deze H.H. wordt een woord van dank gebracht voor het door hen verrichte.

Punt 5. Voorziening vacatures H.B. De aan de beurt van aftreden zijn de H.B.-leden, t.w. de heeren Baars (Apeldoorn), Roodhuijzen (Amersfoort), Somermeijer (Utrecht), Wagenaar Reisiger (Haarlem) en Dr. Zeijlstra (Deventer) worden allen herkozen, wordende voorts de benoeming bekrachtigd van den heer Jhr. Dr. Sandberg (den Haag).

Punt 6. Voorstel verlengingstermijn duur Vereeniging. De Voorzitter deelt mede, dat de Vereeniging is aangegaan voor den tijd van 29 achtereenvolgende jaren, gerekend van den dag der oprichting, zijnde 3 Mei 1899. Hij stelt voor het verzoek te doen tot verlenging met een overeenkomstigen termijn, alzoo tot 2 Mei 1957. Dit voorstel wordt door de Algemeene Vergadering bij acclamatie aangenomen en besloten de Kon. goedkeuring te vragen op het inlasschen van de volgende alineas in art. 2 der Statuten:

„Bij het verstrijken van genoemd tijdvak wordt de Vereeniging opnieuw aangegaan voor den tijd van 29 jaren, alzoo eindigende den 2en Mei 1857.”

Wordende het Dagel. Bestuur tot de uitvoering van een en ander gemachtigd. Aldus besloten.

Punt 7. Mededeelingen van het Dagel. Bestuur.

De Voorzitter zegt dat dit punt kan worden voorbijgegaan, bijaldien hij de mededeelingen in zijn openingsrede verwerkt heeft.

Punt 8. Bepalen plaats en tijdstip volgende Algemeene Vergadering.

De heer Huges vraagt het woord en zegt dat Arnhem het bijzonder op prijs zal stellen zoo de volgende Alg. Verg. aldaar wordt gehouden. Hij hoopt dat de leden van Oost en West dan in een zoo groot mogelijk aantal aanwezig zullen zijn. Wat hij vooral gaarne zou zien is dit, dat alle leden der Vereeniging, in persoon, permanent en overal belangstelling opwekken voor een onderneming waarbij de Vereeniging zoo nauw betrokken is. De Voorzitter antwoordt:

Dames en Heeren. Ik stel U voor te besluiten om de volgende Alg. Vergadering te Arnhem te doen plaats hebben. Ik spreek de hoop uit, dat de Koloniale Tentoonstelling Arnhem 1928 een groot succes moge zijn. Onze voortreffelijke voorzitter van die afdeling, die

het initiatief voor deze tentoonstelling nam, zal ongetwijfeld alle zeilen bijzetten om haar te doen slagen. Bedacht moet evenwel worden dat de tentoonstelling niet een zaak is alleen van den heer Huges of van de afdeling Arnhem, doch van de geheele Vereeniging, zoodat alle afdelingen en alle leden tot het succes behooren bij te dragen. Het is daarom dat ik U allen verzoek daartoe te willen medewerken.

Mevr. v. Assen-Sol bepleit meer samenwerking van O. en W. met andere vereenigingen, o.a. met het Koloniaal Instituut. In de tweede plaats zou zij gaarne de leden der Vereeniging willen aansporen om mede te werken tot bestrijding der kosten voor de verbouwing van Boetaan, door aanschaffing van loten. Beide punten brengt zij ter sprake ingevolge opdracht.

De Voorzitter antwoordt dat, wat het eerste punt betreft, de wensch van Mevr. v. Assen zeer zeker zal worden ter harte genomen; wat het tweede punt aangaat, onderstreept hij gaarne de aansporing tot de leden gericht.

De heer Mr. K. Fauser betuigt zijn dank voor de woorden door den voorzitter tot hem gericht en gaarne wil hij de verklaring afleggen dat hij bij terugkeer in Indië wederom alles in het werk zal stellen wat tot vermeerdering van den bloei der vereeniging zal kunnen strekken, in de eerste plaats de opvoering van het ledental.

Niemand verder iets in 't midden te brengen hebbende zegt de Voorzitter: „Aan het slot van de vergadering gekomen zeg ik U allen dank voor uw opkomst en voor de door U betoonde belangstelling in de zaken van de Vereeniging en roep ik U een „tot weerziens” in Arnhem toe.”

Van het Informatie-Bureau:

BESTEMD VOOR UITZENDING NAAR NED.-INDIE:

C. G. G. J. van Steenis, Wetensch. assistent b. h. museum tevens informatiebureau voor econ. botanie, Jansdam 12bis, Utrecht.

M. P. Vrij, Assistent aan de op te richten Geneesk. hogeschool te Batavia, Bosboom Toussaintstr. 5, Amsterdam (W.)

Mr. J. C. Lijcklama, Administratief ambtenaar b. h. Binnenlandsch bestuur, Huijgensstr. 9, 's-Gravenhage.

INDISCHE AMBTENAREN MET VERLOF:

Ph. K. Polack, Beheerder b. d. Aanmaak en Aankoop v. d. dienst der Zoutregie, Jacob van Campenplein 14, 's-Gravenhage.

Dr. W. F. A. Tamm, Directeur der Gouv. Centrale Burgerlijke Ziekeninrichting te Soerabaya, Gerard Terborghstraat 49 (II), Amsterdam.

Mevr. Dr. M. M. Tamm, geboren Becker, Gouv. arts 1e kl. b. d. dienst der Volksgezondheid te Soerabaya, Gerard Terborghstraat 49 (II) Amsterdam.

G. Kunst, wnd. 1e Officier b. d. Gouv. Marine, Molengracht 2, Helder.

Mej. A. R. Mulié, Commies-redacteur b. h. Hoofdkantoor v. d. dienst der Volksgezondheid, p.a. Nederl. Handel Maatschappij te Rotterdam.

D. J. de Boer, Landbouweconulent 1ste kl., Assenstraat 4, Deventer.

A. J. Bouwensch, Mech. assistent b. h. Laboratorium voor mat. onderzoek v. h. Dep. der B.O.W., Stationslaan 2, Harderwijk.

W. Kilian, Tijd. wnd. ambtenaar 1ste kl. b. d. dienst der In- en Uitvoerrechten en Accijnzen, Blankenburgstraat 77, 's-Gravenhage.

Ir. W. P. Kruijswijk, Ingenieur 2e kl. b. d. S.S. en Tramwegen, Oranjelaan 42, Rijswijk (Z.-H.)

T. van der Bout, Bouwk. bij de S.S. en Tramwegen, Kerklaan 43, De Bilt.

W. A. G. Creutzberg, Controleur 1e kl. b. h. B.B. op Java en Madoera, p.a. van den Broek & Co., Kippenmarkt, Arnhem.

H. A. Th. van Dongen, wnd. Kantoorhoofd bij het Hoofdkantoor van Scheepvaart, Berg en Dalschestr. 370, Nijmegen.

L. J. Husselman, Assistent-resident van Loewoe (Celebes en Onderhoorigheden), p.a. Pension Nationaal, Groot Hertoginnelaan 250, 's-Gravenhage.

T. F. J. Metsers, Kappitein der Infanterie, Groot Hertoginnelaan 103, 's-Gravenhage.

A. M. G. Schmidhamer, Kapitein der Inf., Anth. Heinsiusstraat 63, 's-Gravenhage.

H. W. J. J. Savalle, 1ste Luit. der Art., Bezuidenhout 347, 's-Gravenhage.

G. A. Sedee, Of. van Gezondheid 1e kl., Sweelinckstraat 59, 's-Gravenhage.

P. J. Derks, Majoor, magazijnmeester Genie, Hotel „De Zalm”, 's-Gravenhage.

H. J. J. Renier, Luit.-kolonel Mil. administratie, Hollandierstraat 52, 's-Gravenhage.

W. H. van Vassen, Controleur 1e kl. b. d. Pandhuisdienst te Kediri, Laan van Meerdervoort 182, 's-Gravenhage.

MET PENSIOEN:

Mej. G. A. Berkeljon, Onderwijzeres a. d. R. K. Europ. Jongensschool St. Berchmans te Bandoeng, Lugano, Hotel St. Gothard.

H. Grendel, Onderwijzer 1e kl. b. h. O.E.L.O., Pretoriusplein 24 (II) Amsterdam (O.)

H. Klinkhamer, Baas-gereedschapmaker bij het Marine-etablisement te Soerabaya, Zoetestraat 2, Haarlem.

F. L. Pannekoek, Hoofdinspecteur, hoofd o. d. dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen, W. van Oudshoornstraat 5, 's-Gravenhage.

Th. O. Godin, Adj.-inspecteur met den pers. titel van inspecteur bij den Pandhuisdienst, Merellaan 3, 's-Gravenhage.

P. de Jong, Onderwijzer 1e kl. b. h. O.E.L.O., Mauritsstraat 39, Utrecht.

J. F. Hauber, Algemeen Ontvanger 1e kl. van 's Landskas, Duvenoordestraat 48, Haarlem.

A. Bryan, Hoofdingenieur bij den dienst der S.S., p. a. H. Ris, Van Merlenstraat 126, 's-Gravenhage.

Mutatiestaat van 22 tot 29 Juni.

Nieuwe Leden: Geïntroduceerd door:

- van Geyn, Architectenbureau Eduard Cuypers, Amsterdam, Jan Luykenstr. 2. f 5
G. A. Muller, Oud Luitenant-Kolonel, Bussum, Graaf Florislaan 12. f 5
D. H. Arends, Oud Dirigeerend Off. v. Gez. 1ste kl.
A. L. L., Den Haag, Adriaan Pauwstraat 51. f 5
M. H. Ansingh, Den Haag, Zwaluwlaan 8. f 5

- Afschrijven:
H. Meyer, Inspecteur L. O., Apeldoorn, Jachtlaan 204 (overleden).
H. W. Kehrer Jr., Amsterdam, Rokin 84.

Adresveranderingen:

- Groenendijk en Garschagen, Amsterdam, van: Koningsplein 1, naar: Heerengracht 442.
van Lokhorst, Kapitein der Infanterie, van: Amsterdam, Saxon Weimarlaan 56, naar: Den Haag, Willemstraat 61. f 5.
Rijpstra, Commissaris van Politie, van: Amsterdam, Frans van Mierisstraat 24 I, naar: Weltevreden, Departement B.B. f 5.
Carpentier Alting, Oud Directeur Dep. B. B., van: Haarlem, Tuinwijkstraat 27, naar: Merano (Tirol), Hotel Auffinger.
Mevrouw F. A. Liefink-Baart de la Faille, Amersfoort, van: van Persijnstr. 19, naar: Emmalaan 4.
M. Gescher, Secretaris van de Afdeling Nijmegen, van: Burghart v. d. Berghstr. 74, naar: Barbarossastraat 48.
Th. W. van Hasselt, Oud-President der Algemeene Rekenkamer O.-I., van: Scheveningen, Neptunusstr. 152, naar: Den Haag, Johan van Oldenbarneveldt. 54.
C. Huysman, Oud Dirigeerend Off. v. Gez. 1ste kl.
A. L. L., Den Haag, van: Daguerrestraat 44, naar: Willemsstraat 19.
F. A. Jonkers, van: Wassenaar, Schouwweg 34, naar: Laag-Soeren, Café Horsting.
D. Kunst, Inspecteur Boschwezen, Den Haag, van: Prinsessegracht 26, naar: Segbroeklaan 45.

G. J. R. VAN DER GAAG & ZOO
 GROENMARKT 27
 TELEPH. No. 12512 DEN HAAG
 DROGERIEN :: CHEMICALIËN
 DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN-
 EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS 5023

C. HOYNG
 SPUISTRAAT 20-22 DEN HAAG
 AMSTERDAM - UTRECHT
KRISTAL - PORSELEIN
 VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZUILEN MET
 POTTEN, KLOKSTELLEN, ENZ., ENZ.,
 UIT DE PLATEELBAKKERIJ
 „ZUID-HOLLAND" TE GOUDA 5027
 MAIL- en HUTKOFFERS in alle afmetingen
 Garantie voor gave overkomst

TOKO BOGOR
 SUEZKADE 122a/b-DEN HAAG-TEL. 33472
 Steeds versche **DE BESTE**
 aanvoer van de
 Rijsttafelbenodigdheden en
 Indische Geneesmiddelen,
 Akar-Bahar-banden, enz.
 Verz. door geh. Europa - Prijs. op aanvraag

WISBRUN & LIFFMANN
 Veenestraat 35-37 - Tel. 12503 - Den Haag
 DAMES MODEARTIKELN.
 ZIJDEN STOFFEN, FLUWEELEN, KANTSTOFFEN.
 ALLE SOORTEN GARNERINGEN, ENZ.
 BALARTIKELN. 5022

EEN VERSTANDIG ZAKENMAN
 doet verstandige dingen.
 Hij zorgt voor een goed ingerichte administratie, kundig personeel, een net ingericht kantoor, om zijn klanten behoorlijk te ontvangen en bedienen. Natuurlijk levert hij ook prima artikelen. Zijn firma moet een goeden indruk maken op zijn klanten en op hen, die hij tot zijn klanten wil maken. Daarvoor zorgt hij ook, dat zijn handelsdrukkerwerk een correcten indruk maakt, zoowel wat betreft stijl als uiterlijk. Ook zijn reclamewerk moet er aanlokkelijk uitzien, want hij weet, dat slecht reclamewerk wel drukwerk, maar geen reclame zou zijn. Hij zoekt dus voor zijn drukwerk een drukker die zoo goedkoop mogelijk is, maar niet ten koste van de kwaliteit van het drukwerk. Hij weet, dat dan de zuinigheid de wijsheid zou bedriegen. Dergelijk verstandige zakenlieden bestellen tot hun groote tevredenheid hun drukwerk bij een der beste drukkerijen van Den Haag: S

N. V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
 DEN HAAG - NOBELSTRAAT 20 - TEL. 11987

Confiserie en Chocolaterie Royales
J. A. KRUL
 Salon de Rafrâchissements 5015
 NOORDEINDE 44 DEN HAAG

HOTEL „DE TWEE STEDEN" RESTAURANT „DE TWEE STEDEN"
 Buitenhof Telefoon Nos. 15950 - 15951 - 10062 's-Gravenhage
FAMILIE HOTEL EERSTE RANG IN HET CENTRUM DER STAD
 SPECIALE TARIËVEN VOOR LANGDURIG VERBLIJF
 KAMERS MET STROOMEND WATER EN PRIVE BAD
 THE DANSANT - DINER CONCERT
 ROEMEENSCH ORKEST
 UITSTEKENDE KEUKEN
 GERENOMMEERDE WIJNKELDER

VEREENIGING „OOST EN WEST"
 HOOFDBESTUUR: HEULSTRAAT 17 'S-GRAVENHAGE

STUDIE-COMMISSIE. De gedelegeerde dezer Commissie, de Heer J. C. HIETINK, Prins-Mauritsplein 23, Den Haag, Tel. 50752, neemt belangeloos de zorg op zich van in Nederland vertoevende kinderen en jongelieden Oost- en West-Indië, die hier te lande geen familie of kennissen hebben, die dit kunnen doen.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstreckende op elk gebied van personen, van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Tel. 14519, Bureau-uren 10-12 v.m. en 2.30-4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichting, zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

TEHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins-Mauritsplein 23, Den Haag, Tel. 50752. Dit „Tehuis" biedt aan studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië, wier ouders niet in Nederland vertoeven, een matigen prijs een tijdelijk verblijf aan, desgewenscht met hulp en voorlichting. Aanvragen te richten tot den Directeur, den Heer J. C. HIETINK, of den Administrateur, den Heer W. MEIJER.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", Van-Boetzelaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Ned.-Ind. bedienden een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Tel. No. 50248.

LEESZAAL, Heulstraat 17. Bevat de actueele lectuur betreffende Oost- en West-Indië.

NEDERLANDSCHE REISVEREENIGING (Anna-Paulownastraat 48, Den Haag). Samenwerking ten einde naar Indië die uit Nederland naar Indië gaan, en omgekeerd, op de landreis in Europa reisgelegenheid te verstrekken, als waarborg voor een billijke en belangwekkende reis.

BUREAU VOOR ADVIEZEN op huishoudelijk en maatschappelijk gebied, onder leiding van Mevr. J. FRANX-MENDES-Calisch. Spreekuur Donderdagmiddag van 2 tot 4 uur en volgens afspraak, Nic-Maessstraat 1, Amsterdam, Tel. 22492. Aan dit bureau is een cursus verbonden ter opleiding van vrouwen en meisjes die naar Indië gaan.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17, en de Firma MARTIN NIJHOFF, L. Voorhout 9, Den Haag (bij deze firma alleen die met een *), zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

- a. 1. Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn. (Tweede druk.) Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
- 2. Onze Oost II. Iets over den Inlander en zijn Zieleven, door T. J. BEZEMER. Prijs: f 0.05 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
- * b. Onze West, tweede druk, bestaande uit:
  - 1. De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENTZ; Prijs: f 0.50 en f 0.06 frankeerkosten.
  - 2. De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FORTMAN.
- c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overz. Bezittingen: Werkring en Vooruitzichten.
- * No. I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (Thans in revisie.) Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
- * No. II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie. (Thans in revisie.) Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
- * No. III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (2e, verbeterde druk.) Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
- * No. IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. (Opnieuw herzien.) Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
- * No. V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
- * No. VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië. (Opnieuw herzien.) Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
- * No. VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederlandsch-Indië, zoomede voor verpleegsters, militaire apothekers bij den Burgerlijken en Militairen Geneeskundigen Dienst aldaar. (Opnieuw herzien.) Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
- * No. VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
- * No. IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederlandsch-Indië. (Opnieuw herzien.) Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
- * No. X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederl.-Indië. (Opnieuw herzien.) Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
- * No. XI. De Geëmployeerde bij de Rubber (caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Ned.-Indië. Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

- Onze Koloniën** ..... Prijs: f 0.35 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
- Serie I.
    - No. 1. Nederlandsch-Indië en de handel.
    - 2. Het leven van den bestuursambtenaar in het binnenland.
    - 3. De afschaffing van de laatste heerendiensten op Java.
    - 4. Denkbeelden der Inlanders van onzen Indischen Archipel omtrent het ontstaan van ziekten.
    - 5. De Europeesche vrouw in Indië.
    - 6. De bosschen van Nederl.-Indië, hunne benutting en verzorging.
    - 7. Over de Kolonie Suriname.
  - Serie II.
    - No. 1. De militaire positie van Nederlandsch-Indië.
    - 2. Het Javaansch tooneel.
    - 3. Het spoor- en tramwegwezen in Nederlandsch-Indië.
    - 4. De theecultuur op Java.
    - 5. 's Lands Plantentuin te Buitenzorg.
    - 6. Een doode taal in Indië.
    - 7. De inlandesche dorpsgemeenschap op Java.
    - 8. De rijstteelt in Nederlandsch-Indië.
    - 9. De Javaan gelijk hij schijnt en is.
    - 10. Brandende Koloniale Vraagstukken.
  - Serie III.
    - No. 1. Over Ball en zijne bewoners.
    - 2. Bevloeiing in Nederlandsch-Indië.
    - 3. Kindercriminaliteit in Nederlandsch-Indië.
    - 4. Indische Scholen onder de Oost-Indische Compagnie.
    - No. 5. Nederlanders in Indië.
    - 6. Het Nederlandsch-Indisch Volksredietwezen.
    - 7. Het leven van den Europeeschen militair in Ned. Oost-Indië.
    - 8. De Slavernij in Oost-Indië.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Wnd. Vertegenwoordiger in Nederlandsch-Indië, Mr. M. J. A. Oostwoud-Wijdenes, President Landraad, Tandjong Balei (Sumatra's Oostkust).